

TRÜ
NSV Liidu Ajaloo Lasteeder

V. Rungi

Põllumajanduse
kollektiviseerimise eeldused
NSV Liidus

Diplomitöö

TRÜ NSV L ajal.
kat. nr. 1222.

Tartu, 1955

Sissejuhatus

Põllumajanduse sotsia-
listliku ümberkorraldamine Nõu-
dus oli sügavaks revolutsiooniliseks
pöördeks, mis oma tagajärjedelt
võrdus revolutsioonilise pöördega
1917. a. oktoobris.

Kommunistlik partei õpetab, et põllu-
majanduse kollektiviseerimine Nõu-
sojude liidus oli revolutsioon, mis
likvideeris külas vana kodanliku
konna ja lõi uue sotsialistliku konna.
Selle revolutsiooni omapärane tein-
aga selle, et ta viidi läbi ilalt,
riigivõime initsiatiivil, kuna otse
tada otsust toetanid talupoegade
miljonilised hulgas.

See revolutsiooniline pöör la-
hendas ühekorraga kolm väga

tähtsat sotsialistliku üleshitustöö
 probleemid: likvideeriti kõige armu-
 kam ekspluatatorijate klass — kula-
 kute klass; kollektiivse, sotsialistliku
 majapidamiste tekkimiseks kõige
 armuam töörahvavalts — talu-
 praegade klass; nõunogude võimude
 loodi sotsialismi baas rahvamajaja-
 duse kõige laialdasmul ning
 eluliselt vajalikul alal —
 põllumajanduses.

25 miljonit kiratava üksikmaja-
 pidamiste asemel loodi ja kind-
 lustus meie maal maailma kõige
 usindlikum, sotsialistlik kommaja-
 pidamine.

Alles nüüd hakkas Nõunogude-
 maa põllumajandus arenema seni-
 nägemata kiire tempoga, varta-
 valt kogu sotsialistliku rahvamaja-
 duse arengu tempole. Kuni kolle-
 tiviseerimiseni, väikeste üksiktalude
 tingimustes arenes põllumajandus
 äärmiselt aeglaselt ja pidudes
 suuga teatud määral teiste rahva-
 majandusharude arenemisest ning
 töötajate materiaalse elitaru-
 tõuse. Üksiktalumajapidamised

ei olnud suhteliselt küllaldaselt
 kantusele võtma uut maad, tõst-
 ma viljasaaki ja ratsionaalselt
 kantama võimsat tehnikat. Kerk-
 mine ja eriti kelvikute majandid
 olid äärmiselt väikes müügi-
 daupuga. Kulunud aga pideva-
 sid sihiliselt põllumajanduse are-
 gut. Üksiktalud olid ühtlasi
 kapitalistlike elementide pideva
 karmu allikaks.

Põllumajanduse kollektiivi-
 surimisega muutus olusid põlja-
 liselt. Nõuogudemaa asus kõrg-
 rahvamajanduse kiire karmu uue
 õitsemise teel. Sotsialistlik põllu-
 majandus ümberkoraldamine
 aratas laiad töörahvakuu-
 des teotuisalase aktiivsuse ja
 päästis valla nende loomingu-
 lind jõud. Nõuogude kiude
 talupojad asuvad kollektiivse
 majapidamise tingimustes tööliste
 kõvale uue elu aktiivsete eli-
 tajate ridadesse. Sotsialistlikud
 teotuisuhted pääsivad võidule
 mitte ainult liimas, vaid ka maal.
 Suga avanevad laialdane võimalused

meie maa tootlike jõudude tanis-
tamatus arengus. Majandusea-
dus, mille järgi tootmisvõimed
peavad tingimata vastama toot-
like jõudude iseloomule, sai NSV
liidus täiesti vaba tegevusvälja.

Kuidas siis suudeti teostada
selline sügav ümberkorraldamine
meie põllumajanduses? Kuidas
oli võimalik hävitada nõunogude
külas väikekaubatootmine, väike-
kodanlik stiinia, vanad haaju-
mused? Socialistlikke suurpõllu-
majandust ei saanud rajada
nr. "tühjal kohal." Selles oli
tingimata vajalik vastavate ul-
tingimuste olemasolu.

J. V. Stalin oma kõnes 8si-
mil kolhoosnike- hõõrtööliste kong-
ressil näitab, et sellis oli vaja-
likul kõige " ... omade nõu-
kogude võime, mis aitab ja
aitab talupidajatel anda kolhooside
tule. "1

Rahvate ajalugu tunneb
mitmeid revolutsioone, kuid kõik

1. Stalin, Teosid, kd. 13., lk. 232-233.

nad erinavad sotsialistlikust Otsobri-
 revolutsioonist ja nimelt selle pro-
 last, et kõik uluvad revolutsioonid
 olid ühekülgsed. Töötava rahva
 ekspluatatsioonise üs võnu ainult
 arendus tise vormiga, ekspluatari-
 iumie ise jäi aqa püsima. Ainult
 Suur Sotsialistlik Otsobri-revolutsioon
 teadis endale usmäärgeks — hävi-
 tada igasugune ekspluatariuumie
 ning liivideeris kõik töötava rahva
 rõhujad.

... „Sepärast ongi Otsobri-revo-
 lutsioon ultinginussus ning vaja-
 lissus uldussus talupõigade are-
 miel uuele tule, kolhooside tule.“
 Edasi näitab J. V. Stalin, et oli
 vaja uinema kihutada kapitali-
 listid ja mõisnikud, konfiskeerida
 nende varandus ja kuulutada see
 rahva omandiks. Oli tarvis õhjet-
 dada kulandust, võtta uilt ära
 traktorid ja põllutööriistad ja
 anda need kolhoosidesse ühine-
 mud talupõigade kätte.

Kogu maa tuli industrialiseerida,

1. Stalin, Teos, kd. 13., lk. 234.

luua uus sotsialistlik varretööstus, traktoritööstus, ehitada uued põllu-
 töömehinade ehitamise tehased, et
 küllaldasel määral põllumajandust
 varustada uue esindliku tehni-
 kaga.¹

Selliste ultingimuste olemas-
 ole tegi võimalikuks uue küla
 sotsialistliku ümbruskorraldamise,
 vastavalt kaotamise suurtööstuse
 ja väikekaubatootmisel põhineva
 põllumajanduse vahel.

Käesolev diplomitöö seabki
 endale ülesandeks näidata põllu-
 majanduse sotsialistliku ümbruskor-
 raldamise ultingimuste raja-
 mist uue maal. Töös piirdakse
 näidata, kuidas nõunsgude valit-
 sus juba oma olemasolev eriuus-
 test päevadest alates pööras suurt
 tähelepanu küla sotsialistlikule
 ümbruskorraldamisele; kuidas loodi
 kollektiviseerimise materiaal-tek-
 niline ning moraalsed-politi-
 line üldund.

Kollektiviseerimisküsimuste

1. vt. Stalin, Teos, kd. 13., lk. 232-233.

kohta on ilmunud palju kirjandust, neid küsimusi on põljali-kult uuritud. Sestõttu ei jää käsitleval töö enam anda mi-dagi semitundmatut, kuid siiski ^{puütakse} uuringu kirjanduse põljal valgus-tada sügavamalt kollektiviseerimise ulduste kirjandusest.

Töö kirjutanisel on lähtitud ulkõige maaüri- lüüriku klami-kute lohist. Allikmaterjalina on kasutatud peamiselt kogemik-ku "Кітее 6 резолюция и пункт 11 резолюции, конференция и урешыто УК." I ja II osa. Nendest oli võimalik küllaldaselt allikmater-jali saada kõigi töös käsitletud küri-muste kohta.

Muust kirjandusest on kõige roh-keim kasutatud tööd "Тоджа кон-хоуоро епор 6 СССР" (Крале. М. А.) Puh-dusna selles torvas silma materjali liigne laialipillatus. Üht ja sama küsimust käsitletakse mitmes peatükis. Nii näitab nimetat autor muendas peatükis, et marina-traktorijaamad ja traktorikolonnid aitavad end üm-ber koondada talupõrgi ja vira nad

sotsialistliku suupõllumajanduse teele; iseloomustuse selle kohta, kuidas ja mil-
 liul määral masina-traktorijaamad
 ja traktorikolonnid seda teha suutid,
 annab autor kahesandase peatükis.

Otsustab kohasem oleks neid küsimusi
 koos käsitleda. Sama erimuse ka muude
 küsimuste juures.

Käesoleva diplomitöö jaoks aga andis
 töö "Подига колхозного епора в СССР",
 palju ja huvitavat fakteerilist mater-
 jali, samuti näiteid töö illustreeri-
 miseks.

Peale selle on kasutatud väheval
 määral muud kirjandust. Nende
 juures, eriti mõningate tööde nagu
 "Адресно «О сознательности и ре-
 боенности колхозников», erines ko-
 hati liigset kaldumist isikukultusse.
 Töö kirjutamisel on veel kasutatud
 bibliograafilist materjali.

Diplomitöö on jaotatud kolme
 peatükki. Esimeses käsitletakse nõu-
 kogude võime erimesi samu küla
 sotsialistlikul ümberkorraldamisel;
 teises kollektiviseerimise materiaalse-
 tehniliste eelduste rajamist ja kol-
 mandas moraalse-politiliste ul-

duste väjajumemist põllumajanduse
sotsialistlikus ümberkoraldamises.
Peale selle on siinjuhatas ja lõppkokku-
võte.

Järgnevalt asuksime töö ühisk-
osade lähemale käitlemisele.

Etteotselõpetlikal ümberkoraldamisel.

Kõrvaldada peetakse
peutame näidata, kuidas võin
segude võin mis olema ole in
aulet päevadul alatu ann põlve
majandus sotsialistlikus ümber
koraldamises majaline üldine lo
pikk näidata, millest ole
võinud võin võinud ole
and kifa sotsialistlik ümberkorald
lamisel ja millest võin näid
avaldand üldineid manli
ole kollektiividele. On pua
tud näidata loomelise kooperatsio
plaan olemit ja teinud
aure võinid saastat

I

Nõukogude võimu esimesed sammud
küla sotsialistlikul ümberkorraldamisel

Käesolevas peatükis
püütakse näidata, kuidas nõu-
kogude võim oma olemasolevate eri-
mistest päevadest alates areneva põllu-
majanduse sotsialistlikus ümber-
korraldamises rajaline ülduste loo-
misele; näidata, millised olid
nõukogude võimu esimesed sau-
mud küla sotsialistlikul ümberkorral-
damisel ja millist mõju need
avaldanud ühiskondlikel suhetele
kollektiivis. On püü-
tud näidata lenniliini kooperatiiv-
plaani olemust ja tema ellu-
viimise esimesi saavutusi.

* * *

1.) Maadepuut ja maa nationaliseerimine NSV Liidus.

Suur Sotsialistlik Oktobri-
revolutsioon aras uue ajastu maailma
ajaloos — kapitalismi hukkamise
ja kommunismi võidu ajastu. Hu-
kutand kapitalistide ja mõisnike
võimu, aras tööliklas liidus töö-
tava talurahvaga nõuogude riik-
lus kindlustamisel ning sotsialismi
üleshitamisel.

„Juba teisel päeval“ pärast
võitu — ütles J.V. Staliin — on proletariaadi diktatuuri es kolm pea-
ülesannet : a.) nunda revolutsiooni
peelt kukutatud ja enpropieeritud
mõisnike ja kapitalistide vastu-
panu, likvideerida kõik nende iga-
sugund katud kapitali võimu
taastamises ;

b.) organiseerida üleshitus-
tööd kõigi töötajate koondamise vai-
mus proletariaadi ümber ja teha
seda tööd klasside likvideerimise,
hävitamise ettevalmistamise suunas;

c) vastada revolutsioon, organiseerida revolutsiooni sõjavägi võitluses välisvaenlastega, võitluses imperialismiga.¹

Proletariaadi diktatuuril oli vajalik need ülesanded täita verhi-naga saavutatud võidu kindlustamises.

Tulnud võimule, lahendas proletariaat erinevate ülesannete hulgas põlise maakuinimuse talurahva kaanuks. Järgmisel päeval pärast Oktoobri-ülestõusu võitu nõttis nõukogude II kongress V. I. Leninile ettepanekul vastu ajaloosise maadeurudi. Maadeurudi alusks võeti bolševike partei agraarprogrammi ja talurahva üldmandaat, mis oli koostatud taluorganisatsioonide saadikute kohaliku nõukogude 242 juhendi põhjal.

Dekret kuulutas :

- 1.) Koismike maasomandus kastatava otse ilua iganguse taxumansmieta.
- 2.) Koismike maad, samuti nagu kõik udelli-, kloostri- ja kirikumaaad koos kogev nende elusa ja eluta inventariga,

1. J. Stalin. Leninismi kiriumusi, lk. 23.

mõisahooneite ja kõigi päraldi stiga lä-
 hivad kuni Auitava kogu korrut-
 sumisei valdade maanomitude ja
 maanondade talupoegade saadikute
 nõuogude kätusse." ¹ Eriti tähtsi
 di paragrahv eraomanduse kasta-
 mise kohta, mis kõlas järgmiselt:
 "Maeraomanduse õigus tühistata-
 takse jäädavalt; maad ei tohi müüa
 ega osta, rentida ega pantida või
 mingil muul viisil võranda.
 Kogu maa: riigi-, udelli-, kabiinti,
 kloostri-, kiriku-, prossiõni-, majo-
 raat-, eravalduslik-, kogukonna-,
 talupoegade jne. maa võranda-
 takse täna, muudetakse rahva
 ühisvaraks ja antakse kõigi nende
 kätusse, kes selle peal töötavad." ²
 Maa kannas demast eraomand, em-
 pluaturimisvõhnd.

Selle demudi järgi sai talurah-
 vas rohkem kui 150 miljonit tüku
 uut maad; ühtlasi vabastas prole-
 taarne revolutsioon talupojad iga-
 aastastest maksudest mõtsnikule ligi
 700 miljoni kuldrubla suuruses

1. Luin, Tõond 26. ud., lu. 230

2. Samas, lu. 230.

summas.

Maaderuul astas erilisele suurte riiklike sotsialistlike majandite loomise ülesande, saanuti artellide, kolmuunide organiseerimise. Dekreedis on järgmised paragrahvivid:

„§4. Hobuskarandused, kroonu- ja raamonike tõusaja- ja tõulinnakarandused jne. konfiskeeritakse, muudetakse rahva ühisvaraks ja lähevad kas riigi või kogukonna ainukantuse olemiselt nende suurust ja tähtsust.

§5. Konfiskeeritud maade kogu inventar, nii elus kui eluta, läheb ilma tasu maksusteta riigi või kogukonna ainukantuse olemiselt inventari suurusest ja tähtsusest.

Inventari konfiskeerimine ei käi vähesel määral talupidajate kohta.“¹

Sotsialistliku suurpõllumajanduse loomise tähtsusele juhtisid Lenin ja Stalin korduvalt tähelepanu juba enne suurt sotsialistlikku ontsoberivolutsiooni, selles nägid nad küla väljapääsu pime-

1. Lenin, Teosed, kd. 26., lk. 231.

dunst, hädast ja viletsusest. Muidugi ei olnud seda ülesannet võimalik lahendada kogu vahetult peale revolutsiooni võitu. Sellisid olid vajalikud vastavad materiaalsed ja sõjalised eeltingimused. Keerulisel maa demendi vastuvõtmisel oli siinkohal määratu tähtsusega.

Põhiline talupojamaa teavitamine vaimustusega maadekreedi. Nii näitena kirjutasid Tveri kubermangu talupojad:

"Meie tunnustame täiesti Kõrvalkomissaride Nõuogu poolt välja antud maadekreedi, tunnustame sellepärast, et ta on tõeline rahvalik seadus, mida peab ka viivitamatult ellu viima." 1

Talupojate tegevusena oli maadekreedi poolt aga ainult niivõrd, kui võna ta lahendas kodanlik-demokraatliku revolutsiooni ülesanded st. rahvaliku mõistmise maavalduse. Maadekreedi olemus ei siinud aga sugugi ainult selles. Maadekreedi ja rahvaliku

1. Коробков..., стр. 113.

naliseviti mitte ainult mõisnike maa-
valdus, vaid kogu maa, ka kula-
kute maavaldus. Separat toimus
maa nationaliseerimine ja ümber-
jaotamine ägeda klassivõitluse tin-
gimise — ühelt poolt kogu talu-
peegonna ja mõisnike vahel; teis-
elt poolt talupöegade enda piires,
kelvikute ja kulakute vahel.

Kõige ägedamat vastuseisu
leidis maadevut muidegi mõis-
nike poolt. Mõisnikud ontarid ka-
mi vastupanu vanade, juba
ammu oma aja äradaund toot-
missuhete hävitamiseks. Nad an-
sid avalikult vaenulehile tige-
vuse nõuogude võime ümber-
konalduste taristamiseks külas.
Paljud mõisnikud müüsid oma
maa välismaalastele, sejuures
tühik tase eest — ainult, et teo'd
mitte anda talupoja valdusse.
Oli juhused, kus mõisnikud
ontarid nende maad konfis-
kerima tulund talupöegadele ul-
vastatud vastupanu. Kuid kõik
nud mõisnike katsed nõuogude
võime poliitikat nurja ajada

jaid tagajärgturs. Neude vastupannu
murti.

Teiselt poolt, nagu öeldud, toi-
mus teras võitlus talupoegade enõa
piires. Kulunud püüdnud maades-
reiti kantada sellen, et haavata
enda kätte suurema ja parema
osa nationaliseeritud maid ja
selliga jätkata kapitalistlike ku-
ute kindlustamist külas. Selliste
plaanide vastu astus aga külakel-
wiste. Peale selle käis teras võitlus
kulunud vastu leiva pärat. Maa oli
sõja tagajärgel laostunud. Liimela-
minud ja külakelwiste nälgis. Kula-
kud aga samal ajal spekulatsioonid
viljaga. Nougordi kubermangu talu-
pojad kirjutasid sel puhul:

„Kõikjal on nälg. Talupojadel ei ole
uudagi, wawalt suudetakse wul pürida
jalgadel, kulunud aga waravad en-
dale habemise.“¹

Eniti aktivisurus kulassond pärist
tõehide valgekaantliku mänu. Alpa-
sid kulassonde mänu. Revolutsiooni
võidet wimul oli tawis purustada

1. Краб..., стр. 175.

kulante kontrevolutsioonilind^{jõuud}. Partei ja tööliidlas tulid külakelwistule appi. Töö- lind siirdunud bulgali'ult maale, et organiseerida kelwistut edunans võit- luses kulakluga.

11. juuni 1918. a. demediga „Küla- kelwistu organiseerimist“ loodi kelw- taluwalwa komited. Need etendari'd tähtsat osa võitluses kulakluga, nationaliseeritud maade ümberjaga- misel ja majandusliku inventari jaotamisel, toiduainete ülejäänide ko- gumisel kulakult ja tööstuskeskuste ning Punaarmee varustamisel toidu- ainetega. Üle 50 miljonit ha kula- kute maad anti üle kelw- ja kerk- taluwalwale. Kulakult konfiskeeriti suur osa tootmisvahendeid ja maja- pidamisinventari kelwikute kassas. Kelwikutekomited etendari'd tähtsat osa sotsialistliku revolutsiooni arenda- misel külas. Nad olid külas prole- tariaadi diktatuuri tugipunktideks. Küla- kelwistude partei juhtimisel au- dis kulakliku sepi'ustele otustava vastulöögi. Sillilt kehtestati kü- las proletariaadi diktatuur. 1918. a. novembris, kui kelwikute komi-

teud olid oma ülesanded täitnud, lõpetanud nad oma tegevuse ja liitunud külanõukogudega.

2.) Esimestele sotsialistlikele majapidamistele aluspanek ja nende tähtsus massilisele kollektiviseerimisliikumisele üldminerkul.

Vaatamata tohututele raskustele, mis kerkisid sotsialistliku revolutsiooni tule ees välismaise interventsiooni ja kodusõjaga, hakkasid Kommunistlik Partei ja nõukogude valitsus juba esimestel nõukogude võimu aastatel looma külas esimesi sotsialistlike majapidamisi. V. I. Lenin oma kõnes Esimesel üli-Venemaalise talupoegade saadikete kongressile 22. mail (4. juunil) 1917.a., püstitas ülesande „et igast suur- majandist, näites igast suurst mõisast, milliseid Venemaal on 30000, moodustataks võimalikult kiiremini eskujulistud majandid, mida ühise- selt harrivad põllutöölised ja

õpetatud agronomid, kasutades selles mõisate kanloomi, tööriistu jne." ¹
 Ja see ülesanne leidis lahendamist. Partei ja nõukogude valitsus proovisid teha tugevat tähelepanu sorkhooride loomisele. Rahvakomissari Nõukogu juures loodi sotsialistliku põllumajanduse juhtimiseks erilise nõukogude majapidamiste osakond.

1918. a. lõpus oli sorkhooride arv juba 3101; 1920. aastaks ulatus see 4384. ²

Erinevad sorkhoorid olid üsna talumajapidamisega võrreldes suurettorõtted. 1920. a. 1. juuliks oli Rahvakomissari Nõukogu andnud ühel sotsialistlikul majapidamisel kokku 503 tiinu maad; 282 tiinu künnimaad; 70 tiinu heinamaad; 24 - hobust. ³

Telemuustar on erinevate sorkhooride arvuks. Põhiline osa neist moodustas rajoonides, kus olid varem existinunud suured mõisamajapidamised. See tõestab veelkord, et erinevate sotsialistlike majapidamiste

1. Ленин, Труды, тд. 24., л. 462.
2. ст. Коробочка..., стр. 371.
3. ст. Краб..., стр. 191.

loomise põhilises majanduslikus baas-
sies oli konfiskeeritud mõisavara-
lus.

Tähtsat osa sorhooside loomisel ja
kindlustamisel etendas nõuogude va-
litse, määrus sotsialistlikust maa-
konaldusest ja sotsialistlike põllu-
majandusele ülemineku abinõudest.
Selles näidatakse, et nõuogude maja-
pidamisel on tähta kolm põhilist üles-
annet.

- 1.) Toota võimalikult rohkesti toodete
põllumajanduse tootlikkuse tõusu ja
külviplüma laiendamise teel.
- 2.) Luua tingimused täielikult kommü-
nistlikule maaharimisele üleminekus.
- 3.) Olla ümberkaudtele talupoegadele
uskujus agrokultuuris.

Enimused sorhoosid ontarid oma
loomisest alates nõuogude riigile
suurt abi. Rarvetel kodusõjaaastail
andrid nad maale mitu miljonit
punda leivavilja. Enimuste sorhooside
tegevus oli sotsialistliku suurpõllu-
majanduse eliste mõisaks demon-
stratsiooniks.

Kõrvuti sorhooside loomisega hakkas
nõuogude võimude erimustest päevadest

areneva ka kolhoosiliikumine. Eriti oli enimste põllumajanduslike kommunaalide ja artellide loomine seotud kolvtalurahvakoostude tegevusega. Õige miinimaalselt eksisteeris neid ka varem. Kehvikutekoostude tegevuse perioodil kaotas nende arv aga: kommunaalide arv enam kui kahekordseks; artellide — 4,5 korda. Edasi suureneb nende arv aasta-aastalt. Seda tõendavad järgmised arvud:

1917. a. detsembris	oli ligi	50 kolhoosi;
1918. a. juulis	— " —	350 — " —;
1918. a. detsembris	— " —	1600 — " —;
1919. a. juulis	— " —	6200 — " —;
1920. a. juulis	— " —	10500 — " — ¹

Suurenes ka nende kaudu olev maa pind.

Näeme, et kollektiivsete majapidamiste loomise tempo oli võrdlemisi kiire; seda enam, et maailma ajaloo ei olnud veel ainsatki kogemust sellisel alal. Siinjures tuleb aga kohe mainida, et vaatamata kolhooside loomise võrdlemisi kiirele tempole, liikumise ulatus jäi võrdlemisi tagan-

1 vt. Kpaab..., eip. 199.

di kulaxlik banditism. Kuid klassi-
vaanlaste katud, piderdada sotsialist-
like suurpõllumajandusele alusepani-
kut, ei õnnestunud.

Eriolist tähtsust küla sotsialistlikele
ümberruudandamisel omas partei VIII
kongress, 1919. a. märtsis. Kongress püs-
titas teravalt küsimuse kerktalurahvast.
Kerkmiku neutraliseerimise poliitika,
mida meie partei edusalt toetas kogu
revolutsiooni teise, sotsialistliku etapi
kestel, onitus niid, pärast Otsobri-
revolutsiooni võite puudulikkus. See po-
liitika ei kajastanud enam uut
klarijõudude suhet külas ega arves-
tamud täielikult kerktalurahva elu-
liki huvide. Samal ajal veendusid
kerktalurahva laiad hulgad üha
rohkem nõuogude võimude elistes, võr-
reldes mõisnike ja kapitalistide või-
muga. Kerkmikud aruud proletari-
aadi poolele. Seda kõike arves-
tades otsustas partei VIII kongress,
et tööliklass peab oma tugevuse
tugevema kulwikutele, hoides kind-
lat liitu kerkmikuga ning pidades
valastamatut võitlust kulaku vastes.¹

1 vt. Kīice b Pizomoumex, r. I., esr. 447-
448.

Su oli meie partei kolmas põhilooming taluvalvakuinimes, mille teostamisel oli otsustav tähtsus sotsialismi võidule. Enimused sotsialistlikud majapidamised Oresteri järves nõuogude külas õigustasid oma olemasolu. Nende saavutused, kogemused ja raske olid heas uskujas nõuogude võimude maailma kollektiviseerimise teostamisel.

3.) Lemmi kooperatsooni plaan ja selle teostamise esimene saavutus.

Vladimir Iljitsi Lemmi poolt välja töötatud kooperatsooni plaan on endas näitab sellest, kuidas Lemmi püüdis taluogude sotsialistlikku üheshitustööse kaastõmbamist rajada sigaratele tootmistele alustele — ühikonna objektide majandussaaduste tunnetaamiseks ja nende ravendamiseks praktikas. Rõhutades selle plaani maailmaajaloolist tähtsust, j. V. Staliin oma teos "Sotsialismi majandus-

probleemid NSV liides" näitab, et see tähtsus on kehtiv ka veel tänapäeval, kuivõrd tänapäeva kapitalistliku maade rahvarahvulise taluorganisatsioonil just see sama te sisab esotsialismile ülemineku protsessis, mis on kehvini poollt kätte näidatud teema kooperatiooni plaanis.

Kevin oma rahvarahvulistes töös esotsialismi ülesehitamises kehvimuste kohta kehtas näitas teaduslikult väikeetalude suurtes kollektiivmajandites ühinevise vajadust, kui majandusliku objektivust paratamatust, kui ajaloolist seaduspärasust. Tä näitas, et on täiesti võimalik ja ühtlasi ka tavilise viia kehta esotsialistlike nõobastete just kooperatiooni kaudu. siis ja sel puhul kehv: proletariaat on haaranud võimud; kui maa on ühiskonnastatud ja vabrikud ja tehased nationaliseeritud.

Edasi näitab kevin, et massiline väikekaubatootmine võib muutuda võimsaks esotsialistlikus suurtootmises vaid esotsialistliku industrialiseerimise juhtiva osa juures, tööliste klassi

järgest tugelneva liidu alusel koostaluv
 rahvaga kommunistliku partei juhti-
 misel. Saunuti näitas heini kätte
 ka kooperatiivide põhiprintsiibid ja
 vormid. Juhtivaks printsiibiks koope-
 ratiividel pidas heini vabatahtlik-
 kuse printsiipi. Vaid sel juhul kui
 kooperatiivsed tootmisühingud on
 organiseeritud talupõhise endi poolt
 rangelt vabatahtlikkuse põhinõttega,
 kui nad on ära näinud kogemus-
 test, et sel viisil on nende töö tule-
 mus kõrgem, on need ühised
 hinnalised ja elulised. Kuid see
 kooperatiivide ja kollektiivide
 vabatahtlikkus ei tohi aga tähen-
 dada seda, et see võiks toimuda ise-
 voolu korras, stiihilitult, kui võrd see
 võib ühteselt kahju teha. Vabataht-
 likkuse printsiip eeldab pidevat juhi-
 timist ja suunaamist meie partei
 ja valituse poolt.

Ühikute seas, mis kindlustavad
 talupõhise edukat kooperatiivist,
 omab erilist tähtsust ka esikehade
 ja näidete alusel veenmine. Sest ei
 ole ju võimalik viia talupõhise sel-
 leri, et nad asuvad uude teele
 vaid puht sõnalise propaganda abil.

Miljoneid talupoegi võib tõmmata jär-
 järgult sotsialistliku tootmise organi-
 satsiooni sfääri ainult sel määral,
 kuidas praktika näitab talurahva
 massidele kollektivmajandamise eeli-
 seid. Superast ei seisv kühmuse sel-
 les, et mil erialgu oles palju kol-
 lektivmajandaid, kuid pean, et nad
 olevad uskujulikud, et nad suu-
 davad olla veenvatus eskejudeks.

Tähtsam teguriks edukale koope-
 reerimisele, on riigi igapäevane abi
 töötavate talupoegadele, nende ma-
 teriaalse ja kultuurilise heaolu
 igapäevane tõstmine. Lenin näitas,
 et just sel teel tõstame talurahva
 isikliku huvitatust töö vastu ja
 igapäevast anname võimaluse talu-
 poja initsiatiivi arengus. Ta näi-
 tas ka, et vaid kooperatsioon on
 moodus, kus kõige paremini sul-
 vad ühte talurahva isiklikud hu-
 vid ühiskondlike, riiklike huvidega.

Ühes tähtsammas sotsialistliku
 kooperatsiooni üschiituse printsi-
 bis on erinev lähenemine talu-
 rahva erinevatele kihtidele: alikesi-
 kistele, tein kui tööliiklari toe
 organiseerimine; alikeskitalurahvale,

tema ühendamine koolitajalaga
nõu ja liide kindlustamine töö-
liiklariiga; võitlus kulaklusega, tema
tegevus piiramine ja ettevalmistus
tema kui klari likvideerimiseks.

Enilist tähtsust sotsialistliku koope-
ratiooni üleshitamisel onas see,
et ülemineks uutele majandusvõim-
idele põllumajanduses näidati talu-
rahvale kätte just lihtsamat ja
neudele hästi arusaadavate vormide
näol.

Levin õpetas, et ülemineks sotsia-
listlikele tootmisele põllumajandus-
duses peab toimuma järk-järgu-
lik kollektiviseerimise algsed juure-
tamise teel, eriti turustuses, vil-
jeu tootmises. See võimaldas õi-
gesti väeja töötada erinevate koope-
ratioonide võrgu, alates lihtsa-
meist ja lõpetades keerukamatega.

Kooperatiooni proletariaadi
diktatuuri juures on talumajandus
sotsialistliku vormu, mis õigle
juhtimise korral võimaldab küla
sotsialistlikele rööbastele viimise.
kolm külge:

1. Igati tõsta põllumajandus-
liku töödangut;

2. Omitada majanduslikku abi kelm- ja kesktalurahvale, püüdes kulamu ekspluataatorlike tendentsi;

3. Tõmmata talurahvast kaasa sotsia- lismiga nende järk-järgulise ühi- nemise tul mituühtsuse koope- ratioonisvormidega.

Selline oli üldjoontes Lenin- kooperatioonisplaan, mis sai ühes- täieliku kollektivistliku tähtsaks teoreetilises ja praktises ulduses. See oli meie partei ja valituse teo- dusele põhjendatud võitlusprog- rammi meie põllumajanduse muut- mises usindlikus sotsialistlikus suurpõllumajanduses.

*

Vaatamine nüüd, kuidas meie partei ja valituse poolt prakti- selt anti kooperatioonisplaanile viima, millised olid selle tule- mused ja saavutused?

Põllumajanduslike kooperatioo- nide loomisele pandi alus V. I. Lenini ja M. I. Kaliniini poolt allakirjutatud

1 ot. Kpaeb..., eip. 241.

dekreediga "Põllumajanduslikest koopera-
 tioonidest" 16. augustil 1921. a. Dekre-
 et kinnitas talupoegade õiguse
 organiseerida igasugustes vormides
 põllumajanduslike kooperatiivseid
 ühinguid.

Samal aastal teatavasti võttis meie
 partei kuni uue majanduspoliitika
 tootmiseks. Uus majanduspoliitika
 tähendas meelheitliku võitlust sotsia-
 lismi ja kapitalismi vahel. Kün-
 nuses kirjuti "kes - keda?" Et võita,
 kelles oli vaja kindlustada sidet
 töölisklassi ja talunurga vahel,
 sotsialistliku tööstuse ja talumajan-
 duse vahel kaubaringroole võimal-
 likult suurema arendamise tel-
 lina ja küla vahel. Suure täht-
 sus omandas siinjuures riikliku
 ja kooperatiivse kaubanduse orga-
 niseerimise küsimus.

Sellust tulevalt loodigi erinosti
 kooperatiivivormidena vahetuse
 sfääri kuuluvad kooperatiivid,
 saunuti krediidühingud. Peagi juba
 loodi kooperatiivsed ühised kõi-
 gis põllumajanduslikes tootmisharu-
 des, näites loomakasvatuses, tubasa-

kanatuse, pudikanatuse jne. Peale selle arenes laialt selliste kooperatiivide loomine nagu melioratiivühistud, seemneühistud ja maanäühistud.

Ajavahemikus 1921-1925. a. oli põllumajandusliku kooperatiivide teravikena kavandatud võimsas süsteemis. Täna haaras 54 813 mitmesugust kooperatiivivormi, ühendas üle 6,6 miljonit liikut - s.o. ligi $\frac{1}{4}$ kõigist talumajapidamistest üldse.

Korvuti kooperatiivide lihtsamate vormidega, arenesid ka põllumajanduslike kooperatiivide kõrgeim vorm - kolhoosid. Kollektiviseerimisliikumine algas ju teatavasti nõukogude võimu erimustest päevadest alates.

AASTAD	Kolhooside arv (tuhandetes)	Kolhoosidest üli- hinnud majapidamiste arv (tuhandetes)	Kollektiviseerimis- protsent.
1918	1,6	16,4	0,1
1919	6,2	81,3	0,3
1920	10,5	131,0	0,5
1921	16,0	227,9	0,9
1922	14,0	217,0	0,9
1923	16,0	228,0	0,9
1924	16,3	211,7	0,9
1925	21,9	293,5	1,2

1. vt. Kpaeb..., eip. 280.

2. vt. samas, lk. 290.

Sellest tabelist selgub, et kuni 1925. aastani kannas kolhoosides ühinevad talumajapidamiste ja kolhooside arv siiski võrdlemisi tagasihoidlikult. 1922. a. — uue majanduspoliitika tihed aastal — näeme isegi tatarvat taganemist, siis aga jälle toimub kasv. 1925. aastast alates näeme juba võrdlemisi märgatavat tõusu. Tähtsasti tuli ju alles erinori sammude tegeval liikumisel viisa võitlust pida da nii avalise kui markuitud vaimlastiga. Samuti oli kõikevõit taluhoegade endi hulgas. Tuli võidelda organisatsiooniliste ja majanduslike raskustega. See kõik mõjus pidurdavalt kolhoosiliikumisele. Seetõttu peame kolhooside ja kolhoosidesse ühinevad talumajapidamiste arvu kasv, ehkki tagasihoidlikku, nimetama suure saavutuseks.

Suurimaid saavutusi oli kollektiviseerimise liikumisel kvalitatiiises osas. Partei ja valitsuse poolt ootatud igamilguse abi, uued esriudlihud agrokultuurid võtted, kindlustasid kolhoosidele kõrgeid saane.

Võrreldes näiteks üksiktalupidajate ja kolhooside saane 1925.a. saame järgmisk pildi. Kui üksiktalupidajate viljatus 1925.a. oli 100% ; siis samal ajal näiteks heningradi oblasti kolhooside viljatus oli: rukis — 163% ; nisu — 200% ; oder — 150% ; kartul — 140%.¹

Sellind kolhooside saatusund võrreldes üksiktalumajapidamistega olid kollektiivste majapidamiste uliste selgeas tõendusks.

Näeme, et leninlik kooperatirooniplaan loidis edukat praktilist teostamist. Hiinatus turustus-vanustus kooperatiivide osa ülminekul sotrialistlikule suurpõllumajandusle, ütles J. V. Stalin 1928.a. Ük(b)P Keskkomitee juuliplaanuil ;

„ Pole kahtlust, et ilma kooperatirooni laialdase arenemisteta poleks meil taluralva hulgas toimunud suda murranguit kolhoosiliikumise kavus, mida me võime näha praegu, sest meie tingimustes tähendab turustus-vanustus kooperati-

¹ St. Kpaeb... , cip. 301.

ooni arendamine taluareva ettevalmistamist ülemineks kollektivismile."¹

* * *

Milles siis seisnes nõukogude võimude küla sotsialistlikes ümberkorraldamises teostatud ürituste tähtsus edaspidisele massilisele kollektivismile?

Eelkõige loodi sotsialistlikele suurpõllu-majandusele põhiline materiaalne baas. — maa nationaliseeriti ning muudeti riiklikuks ja kooperatiiv-kolhooslikuks omandiks. Nõukogude võimude erimestest päradest arenes kolhoosliikumine, kollektiivsete majapidamiste saamatusid ja edusammud näitavad taluarengadele kollektiivse töö eliseid võrreldes ürikmajapidamisega.

Ühtlasi aitab erimuste kollektiivsete majapidamiste raskustest, puudustest ja vigadest õppimine neid hiljem täieliku kollektiviseerimisperioodil kergemini ühtada või hoopis vältida.

Kollektiivne majapidamine õpe

¹ Stalin, Teod, kd. 11., lk. 158-159.

tas talupidajatele kollektiivse töö
vajumusi, liitis neid ühte oma
mures ja rõõmudes.

Partei ja valituse poolt teosta-
tud erinevad sammud külas olid
vajalikus eelduses esirindliku sotsia-
listliku suurpõllumajanduse loomi-
sele meie maal.

Põllumajanduse tar-
vitus kollektiiviseerimisele oli tingi-
mata vajalik kindlustada partei
võle materiaalsete vahendite
loomine. Sotsialistlik suurpõl-
majandusele oli vaja liinide materja-
ali ja tehnikaliinide baasi. Kuna al-
tala ei võtnud juttu olla kol-
hoonkonna kindlustamiseks meie
maal.

Käesoleva partei...
anda lihtsast...
hüdes...
mines...
lõhe...
tase näidata, kuidas...
valituse ja partei...
alvõetud...
majanduse...
...
...

II

Kollektiviseerimise materiaalse- tehniliste eelduste rajamine

Põllumajanduse täielikus kollektiviseerimises oli tingimata vajalik kindlustada vastavate materiaal-tehniliste eelduste loomine. Sotsialistlikule suurpõllumajandusele oli vaja luua materiaalne ja tehniline baas. Ilma selleta ei võinud juttu olla kolhoosikona kindlustamisest meie maal.

Käesolev peatükk peetakse põlvkondadele ühised ülevaate NSV Liidus manilises kollektiviseerimises vajalike materiaalse-tehniliste eelduste loomisest. Püütakse näidata, kuidas nõuogude valitsemise ja partei poolt tarvik-ehitistööde abinõud meie põllumajanduse ehitamises; võitlus

socialistliku industrialiseerimise eest, aitavad ette valmistada maailmas kõige esirindlikuma suupõllumajanduse loomist ja kindlustumist Nõukogude hiides.

* * *

- 1.) Nõukogude valituse poolt rahvamajanduse taastamisperioodil tarvilike võetud abinõud põllumajanduse taasehitamiseks.

Peale intervüüü ja kodusõja lõppu asus NSV hiit oma suurtööstuse taastamisele ja arendamisele. Ainult selle kümme lahendamise võimaldas anda me, socialistliku konna üleschitamisele. Suurtööstuse taastamist ja arendamist tuli ooga omakorda alustada põllumajanduse elavdamist. Sert „... Ei saa arendada tööstust - nagu ütles J. V. Stalin - mitte millegiga,

ei saa arendada tööstust, kui riigis pole tooraineid, pole toiduaineid töölistele ja kui pole vähegi arenenud põllumajandust, mis moodustab meie tööstuse peamise turu."¹

X parteikongress võttis vastu tähtsa otsuse üleminekust toiduainete andmise kohustusest tootlusmassule, uude majanduspoliitika (NEP). Selles pööranes sõjakommunismilt uude majanduspoliitika väljenduslinnule poliitiline usku tarus ja kangele nägelikkus. Tootlusmass oli toiduainete andmise kohustusest väiksem. Massusumma pidi avaldatama enne kevadist külvi. Kogu massust ülejäänud viili anti talupojale vabalt kaubanduses; saanti anti luba nende ülejäänudega vabalt kauplemises.²

Kauplemisvabaduse laiendamise tähendas muudugi teatud ajutist kapitalismi elavumist riigis. Trotskistid ja teised oppositsioonärid tungisid parteile kerjalt kallale,

1. Stalin, Teosid, kd. 8., lk. 113.

2. vt. KТТСС 6 Реорганизация, стр. 563-564.,
2. Т.

tõlgitudes uut majanduspoliitikat
vastu, anti leninlikult.

Tegelikult oli taganemine ainult
ajutine, selles et pärast jõudude
kogumist alustada pealtingi ka-
pitalismile uuesti ja lõplikult.

Mida tähendas aga uus
majanduspoliitika sissesaadmine
sotsialismi kasuks?

Kaubakaibe elavemine linna
ja maa vahel tekitas talupoegade
majandusliku huvi, tõstis tema
tööviljast ja tõi kogu kaasa põlle-
majanduse karru. See oli üks
põhitingimuses tööstuse uuesti jalule
saadmisel ja edasiarendamisel.

Tähtsat osa põllumajanduse
ja kaubakaibe elustamisel etendas
ka 1924. a. läbi viidud rahareform
ja uus hinnapolitika. 1923. a. sügi-
sel toimus teatud majandusliku ras-
kuste teravemine, teravid nn. "käärid"
st. ilmus järele lahuvamine töös-
tuskaupade ja põllumajandussaaduste
hindade vahel. Viljalinnad olid
madalad, tööstuskaupade hinnad
aga liialt kõrged. Tööstuses olid suu-
red lisakulutused ja suu teigi kaubad

kallius. Raha, mida talupidajad said müüa
 müügist muutus kiiresti väärtusetuks.
 Talupidajad selgitasid katkestas liima-
 kaupade ostuise. Sellest tingituna
 jäle teisis müügi kriis, mis pidur-
 das enamorda tööstuse arengut.

Partei keskkomitee juhtimisel anti
 müügi kriisi likvideerimisele. Alan-
 dati maritarkaubade hindu. Tes-
 tati rahareform, mille tulemusena
 muudeti üle kindlale, stabiilsele va-
 luutale.¹ Stabiilne valuuta sai
 tähtsaks põllumajanduse taastamise
 tingimuseks ja vahendiks. Täiendavalt
 tunnustati nõuogude valituse majan-
 dusliku hoobade efektiivsust — eisti
 käib se põllumajandusliku krediidi
 kohta. Krediit — see vormilt vana
 kapitalistliku majanduse tööriist sai
 uus, sotsialistlik riik. Ülevenemaalise
 kesktäiturkomitee ja Rahva-
 komisariide Nõuogude demoodiga
 21. novembrist 1922. a. pandi alus
 rajoonide ja kubermangude kre-
 diitühingute võrgu loomisele.
 Nende ühisandlus sai talupidajate

1. М. КИТЕЕ в Рязанском в. I., стр. 844.

laiade maaide materiaalse huvitatus tööstuine ja talumajapidamiste mitmesuguste vajaduste rahuldamine. ¹ Peale selle pidi põllumajandusele krediit aitama kelvutalunike oma majapidamised jalule seada, pidi ka aitama kaasa põllumajandusliku tootmise kollektiivsete vormide organiseerimises. ²

Põllumajandusliku krediidi sissevõtmise poliitilised tulemused olid juba mõne aasta pärast küllalt tähelepanuväärsed. Aasta-aastalt kasvas krediidi summa. 1923. aastal moodustas põllumajanduse kreditiivimine 8,1 miljoni rubla summas; 1925. aastaks kasvas see juba 237,7 miljoni rublani. ³

Põllumajanduse aretamise usmärke taotles ka riita varustamine põllumajandusliku masinatiga. 1925. aastaks summas põllumajandusele antavate masinate arv 1920. aastaga võrreldes 11-kordselt. Ainuüri traktoritega varustamine läbi järquise kasvu. Nii

1. st. Kitee 6 Puzomoukurt, 2. I. 1 eip. 846.
 2. st. Kitee 6 Puzomoukurt, 2. II. , eip. 29.
 3. st. Kraeb... , eip. 251.

näitens 1921-22.a. sai põllumajanduses 60 traktorit; 1922-23.a. - 900; 1923-24.a. - 1300; 1924-25.a. ulatus nende arv juba 6665-ni.¹ See näitab selgelt põllumajanduse tehnilise renoummeriini algust.

Õieti tähtsusele veel rida abi-nõuaid agrokultuuri parandamises. Laia ulatuslikult arendati agropropagandat. 22. augustil 1921.a. anti Rahvanõukogu Nõukogu poolt välja dekreet, Põllumajanduslike traduuste massilist levitamist talupoegade hulgas ja põllumajanduse tootmisvõime parandamisest.² Dekreeti elluviimise eesmärgel organiseeriti talupoegade koha peal lühiajalisi põllumajanduskursusi, organiseeriti loenguid, konserente ja rajoonidevahelisi näitusi. 1922-23.a. oli selliste üritustega haaratud üle kogu Nõukogude liidu 1,5 miljonit inimest; 1923-24.a. juba üle 3,5 miljoni inimese.²

Suurt tähtsust omas 1923.a. Ülevenemaalise põllumajanduse- ja

1. vt. Kpaeb..., esip. 253.

2. vt. Samas, lk. 255.

kodutööndusnäitus. Esimust korda
 Venemaal ajalooos oli see tööline rahva-
 maride saavutuste näitus. Sellest
 võtsid osa talupojad kõigist täht-
 satest tootmisrajoonidest ja liidu-
 vabariikidest. Näituse ühisandeks
 oli: teha põllumajandus- ja loo-
 manarvatusalalad teaduse ja praktika
 saavutused laialele talurahvamaar-
 sile teatavaks ja näitesaadavaks,
 saavuti propageerida uut põllumaja-
 dusliku tehnikat raundamist.

Marinahitusele pühendatud pariejouides
 olid esimeste nõuete traktoriite
 ja teiste põllumajandusmarinate väija-
 paunud.

Suurt osa etendas esimene ülevine-
 maaline põllumajandusnäitus talu-
 pagade ^{poliitilise} traditsioonide tootmisel põllu-
 majanduse sotsialistliku arengu vaja-
 dusest. See idee läbis kogu näi-
 tuse. Väijapaunute hulgas olid esi-
 meste sorhoonide ja kolhoonide toot-
 misalad saavutused ja edusau-
 mund. Näituse ajal viidi läbi
 erilisi sotsiaalseid põllumajanduse
 kollektiviseerimise propageerimise päevi.
 Üks selline viidi läbi 20. septembril

1923. a. loosungite all: „Elagu majandusliku revolutsioon külas!“, „Elagu kollektiivne töö!“ jt. ¹ Esimete ar-
telligide ja kommunistide organisatsioonid jagasid näitusele oma kogemusi, tõestasid konkreetsete andmetega ja faktidega kolhoosikona eliseid. Esimene Ülevenemaaline põllumajandusnäitus tutvustas laialdele rahvamassile esmasordult suurt vene õpetlase I. O. Mitšurini laialdas teadusliku uurimuse ja katsetuste tulemusi. ²

1923. a. näitusel oli suur poliitiline tähtsus. Ta oli venelaste töendiks nõuogude valituse poliitilise suhtumise ja õigusest. Ta näitas talurahvale kollektiivse majapidamise eliseid ning parimusi võrreldes üksikmajapidamisega ja aitas sellega neid pöör-
duda sotsialistliku suur-
pidamise talle.

Peale näituse võiti fani-
tusele veel selliseid agropropaganda-
võtteid nagu põllumajanduslikud

1. vt. M. U. Fegoroba, Путь к Коллективизации в деревне, стр. 68.
2. vt. Samas, lk. 56.

konkurssid juur. Terve agrokultuurse
 töö arengust kol perioodil kõne-
 luvad järgmised aruand. Kui 1912.a.
 (vana Veni imperiumi piirus) näites
 oli agropropaganda teenistuses
 1,1 miljonit inimest; siis 1922.a. kas-
 vas see arv 1,5 miljonini ja 1924/25.a.
 koguni 8,9 miljonit inimest.

Eelpool vaadeldud riiklike
 ürituste ja abinõude süsteem (uus
 maanduspoliitika, rahareform, põllu-
 majanduslike krediidid, põllumajanduse
 arendamine, maanduspoliitika, uus
 põllumajandussaaduste hinnapolitika,
 agrokultuuride vahendid) osutavad
 tugevatele mõjudele põllumajanduse tõe-
 sulle. Tõuise põllumajanduse too-
 dang; maal loodi laialdane
 toor- ja toiduainete baas; tõuise
 põllumajandusliku tootmise tarne; para-
 me talupidajate materiaalse olu-
 korde ja arenduse ning laienevate
 traditsioonide tarne. See oli uus ma-
 janduspoliitika erinev etappi ühesaamse,
 mis lahendati juba mõne aasta jooksul.

2.) Nõuogudemaa sotsialistlik
industrialiseerimine — üks täht-
samaid põllumajanduse kollek-
tiviseerimise lähtaluseid.

1926. aastaks oli
Nõuogudemaa jõudnud NEP'i tise
etappi. Niid kaudus peatähle-
panu tööstusele ^{arendamiseks} r. " Kui uus majan-
duspoliitika erimesel ajajärgul,
tuli niil alustada põllumajan-
dusest, sest kogu rahvamajan-
duse arenevine oleneb põllumajan-
dusest, siis praegu, selles, et jät-
kata niie majanduse sotsia-
listliku vundamendi elitamist,
selles, et arendada kogu majan-
dust, tuleb tähtsapanu koondada
tööstusele ... Niid ei saa põllu-
majandus enam ise edasi are-
nada, kui ei anta õigel ajal põlle-
töömehaid... " 1 Põllumajandus
tuli tehniliselt uuustuurida,
varustada ta usinudliku tehnika-

1. Stalin, Teond, kd. 8., lk. 114.

saavutustega, samuti nagu kõik teised tootmisharud rahvamajanduses. Selles, et põllumajandus sotsialistlikult ümber korraldada, oli mõeldaväärne mate arendada tööstust ja peamiselt rasketööstust kui põllumajandusliku tootmise peamist tootlikkust. Oli vaja arendada masinaehitust, keemiatööstust, metallurgiat; ehitada traktor- ja põllumajandusmasinate tehased.

Oma partilises tegevuses, kui ka kõigis oma otsustes ja direktiivides, tõstis partei industrialiseerimispoliitikat esile kui peamist liiki talupidajate asumise kollektiivse sotsialistliku põllumajanduse loomise tule.

"Võtta kurs industrialiseerimisele tootmisvahendite tootmise arendamiseks." ² — see sai partei peajoonel võitlus sotsialismi võidule.

Partei peajoonel vastu astusid zinsajelased ja teised opositsionäärid.

2. КТСС 6 Рязанской, т. II, стр. 77.

Nad saidid industrialiseerimisele vastu-
kaalus oma kava: säilitada Nõu-
kojude liit mahajäänud agraar-
maana imperialistlike riikide kivi-
des. Sellised Nõukogude liidu Ojast-
amise kavad näidutati aga partei
poolt viivitamatult läbi posti.

Partei juhtis meie maa kindlalt
uude ajaloelise etappi — sotsialist-
liku industrialiseerimise etappi.

Ettekanne „Nõukogude liidu
majanduslikust olukorrast ja partei
poliitikast“ 13. aprillil 1926. a.
andis J. V. Stalin konkreetse plaani
sotsialistliku industrialiseerimise teos-
tamiseks. Ta näitas, et industriali-
seerimise alus peab olema esma-
järgsena rasketööstuse arendamine.
„Industrialiseerimise keskus, tema
alus seisab rasketööstuse arenda-
mises ... tootmisvahendite tootmise
arendamises, oma masinajärgse
arendamises.“¹

Selles põhilises küsimuses eri-
uvad diametraalselt sotsialistlik
ja kapitalistlik industrialiseerimine.

1. Stalin, Teosed, kd. 8., lk. 116.

Kapitalistlik industrialiseerimine algab tavaliselt kergetööstusest. Et kergetööstus vajab väheem investeeritud ja kapital ringleb kiiremini, kusjuures kasu saamine on kergetööstusele, siis kujuneb kergetööstus seal erimeses industrialiseerimise objektiks. Alles hiljem toimub järkjärguline säästude soolamine rasketööstuses, ~~et~~ et lüüa tingimused selle arendamiseks. See on aga kauakestev protsess, mille jooksul tuleb oodata kergetööstuse arengut ja viieks ilmsel rasketööstust.

Mitte unustada taristada Nõunogude hiide üleminekul industrialiseerimisele, otsustanud rahvavaenlaste müüd taristule võtta uued abinõud. Nad hakkavad paandama sellest, et Nõunogude hiide industrialiseerimist tuleb alustada samuti kergetööstuse arendamisest. Milleni oleks viinud see rahvavaenulike poliitika? Nõunogude hiit poleks omanud ei metallurgiat, masinaehitust, ei traktorid, autosid ega tanke. See oleks olnud

socialismi aluste hävitamine. Need
partei purustas need vaenulikud
siinukohad.

Siis ülemineuga socialist-
line industrialiseerimise teostamise
kerkid Nõunogudemaa ette need
suured ja rasked ülesanded.
Eelkõige oli vaja lahendada küsi-
mus industrialiseerimise teostamise
allikast, rahalistest resurssidest.
Küsimus socialistlikust akumulatsioo-
nist omendas esmajärgulise täht-
suse.

Ajalugu tunneb mitmesuguseid
industrialiseerimise viise. Kapital-
istlikud riigid on sellise kaku-
taumise ja kasutamise eelkõige
oma töörahva armutat ekspua-
turimist, rööpsõdu, koloniaal- ja
sõltuvate maade paljandamisest,
organisatsioonide laenu ja kontumise.
Nõunogudemaa ei saanud põhi-
mõtteliselt kasutada selliseid aku-
mulatsiooniallikaid. Tal tuli leida
tuluallikaid siseriigis. Ja need lei-
duski. Nõunogude liit oma in-
dustrialiseerimise teostamises selliseid
siseriigis allikaid, mida ei ole oma-

mid, ega oma ümri kapitalistlik riik maailmas. Nõunogude hiide Kommunistlik partei viitas järguistele põhilistele akumulatsiooniallikele:

1.) mõisnike ja kapitalistide enomproletariatile, erandandus kaotamiseks maale, vabrikutele, tehastele jne. ja nende muutmisele kogu rahva omandusse.

2.) tsaarivõlgade annuleerimisele, mis võttis meie rahvamajanduse õlgadelt miljarditena rubladene ulatura võlakooru.

3.) suurtööstuse nationaliseerimisele.

4.) sis- ja väliskaubanduse nationaliseerimisele

5.) pangaristumise nationaliseerimisele

6.) sellise ulva, nagu meie riigivõimude omamiseks, kelle käituses on riigivõimude ja kes kogutud summad meie suurtööstuse ja teiste tööstushandude arendamiseks.

Selliste akumulatsiooniallike olemasolev andis nõunogude võimudele

1. vt. Stalin, Teond, kd. 8., lk. 119-120.

võimalus koguda kolossaalsed sum-
mad Nõunogude hiiden industrialiseerimiseks.

Kuid sellis, et akumulatsioon muutus tigelikkuseas, tuleb seda korraldada nii, et sellest tööpoolst tuleks kasu tööstusele. Tuleb osata kogunemaid usumise arvukalt ja hõkkahoidlikult kulutada, et akumulatsioon kantamine toimiks ainult peotstarbeks — meie maa industrialiseerimiseks.

*

Nõunogudemaa aruandega industrialiseerimise rööbastele kerkis meie partii ja valituse ette teravalt küsimus setrialistliku suurtööstuse elitajate kaadrist. Määratu tööriistu vajab miljonid ja miljonid kvalifitseeritud töötajaid, kes oleksid tradlikud kaasaja tootmise tehnikast ja tehnoloogiat, tugimkrid us rindlikule tehnikale. Oma kõnes Moskva kubermangu XV partii konverentstile 1927. a. ütles J. V. Staliin „ Üleselitus töö juhtimises on vähe õigetel direktiividest — sellis

on vaja veel paama meie nõuko-
 gude, majandusliku, ühistegevuse
 ja igapäevase meie üheliitustöö
 juhtivatele kohtadele niisugused
 inimesi, kes mõistavad nende diri-
 tiivide mõtet ja tähtsust, kes on
 võimelised neid direktiive ausalt
 ja kohusruult teostama, kes ei pea
 nende direktiivide teostamist tüh-
 jaks formaalsuseks vaid auanõu,
 oma ülimalt kohuseks partei ja
 proletariaadi vastu." Oli vaja
 uut südame ja uut hingega in-
 mesi. Seda enam, et osa vana,
 emmerolutsioniaargest intelligentist
 ütles end lahti sotsialistlikust üheliit-
 tustööst — isegi rohkem: ta axes
 nõukogude kora vastu vaenueli-
 kule siisukohale ja tugevusele.
 Kõigile on tada kodanlikest eri-
 tradlastest koosneva rahjunitte orga-
 nisatsioonid avastamine Donetsi bas-
 seinis Šahtõ rajoonis. Nende ^{rahjunitte} üheliit-
 määrates oli vaja ajada sotsia-
 listliku tööstuse kani ja nõlbust-
 tada kapitalismi jälulekadumist

1. Stalin, Teosid, kd. 9., lk. 154.

NSV liidus. Kaljurid suudid endale
 usmärkeis Nõukoode hiidu kaitse-
 võime nõrgendamise ja otsese sõja
 ja intervõntiooni ettevalmistamisel
 NSV hiidu vastu. ^{1.}

Šahtõ kaljurite jõua võeti vastutusele.
 Kohus mõistis neile vastava karis-
 tuse.

Sellise kontrrevolutsioonilise organi-
 satiooni avastamine "... annab ten-
 nistest sellest, millistid narkorduid
 ramusi tuli proletariaadil sotsialismi
 üleshitamisel ületada." ^{2.}

Küsimus uuest, tööliste lastest põlv-
 nva kaadri ettevalmistamisest, astus
 tol perioodil Nõukoode riigi ette
 kui terav poliitiline küsimus. Raxe-
 tööstus üleshitamise küsimust ei saa
 pidada täielikult lahendatuse,
 kuni ei ole lahendatud kaadri-
 probleem - sellesuuna astas küsimus
 kommunistlik partei.

Nõukoode inimene omenda-
 sid kiiresti kaasaja suurete võtete
 duitamise metodeid, traditsioon- ja tehni-
 kaalaseid traditsioone. 3-4 aasta jooks-

1. vt. К П Е С б Революционер , 2. II , стр. 381.

2. Samas , л. 381.

sel oli loodud igasuguste masinate (traktorite, autode, tankide, lennukite jne.) tootmises tehniliselt ajatund-
like inimeste kaader. Seda sama, mida kapitalistlikes maailmas olus tehtud kümneid aastaid, suudeti meil korda saata 3-4 aastaga.¹

Selles oli üks industrialisumise-
plaani kiire elluviimise alus.
Edasi.

Rahvamehed said aru, et maasotria-
listlik industrialisumine on aiuu-
õige tee kommunismile, seetõttu val-
das neid sotsialistlikus ühiskonnas
inimkonnale eninägematu entusiasmi.
Partei peajoon sotsialistlikust indust-
rialisumisest sai kogu nõukogude
rahva peajooneks.

XVI parteikongressi läitend — üles-
kutuga sotsialistliku võistluse levita-
misest — vastand töötajad „industrial-
isumispäevade“, löökbrigade
jms. organiseerimisega. Kõik see
hakkas arenema sotsialistlik võist-
lus. Eriti laiaulatuslikus mullus
see erines nisaastaru joonul, võttes

1. vt. Трехоек..., стр. 123.

juba massiline isoleerimine. Arvues bri-
gaadide, tehhide ja teravite tehaste
vaheline sotsialistlik võistlus. See tõi
endaga kaasa muuraugulise töötoot-
likuse tõusu.

Nii näitaks levis 1929. a. juunis
Moskva autotehas "AMO" valajate
löökbriigaadide vahel sotsialistlik võit-
lus. Millise töötõelisuse tõusu see
endaga kaasa tõi, sellest kõnele-
vad järgmised arvud. Nii näi-
tas tuli:

juunis iga tööliku kohta tunnis 52,7 kg.
valuterast;

juulis	_____	"	_____	56,1 kg
augustis	_____	"	_____	42,83 kg
septembris	_____	"	_____	62,7 kg

oktoobri esimese kahe nädala jooksul
tulid juba iga tööliku kohta
tunnis 82,6 kg valuterast. Sama-
aegselt vähenes elektrenergia ku-
lutus juunist oktoobrini 1 tonni me-
talli kohta 980 kWh-elt 900 kWh-
le! Need arvud kõnelevad selgelt ise-
musest.

Sellised näited võib tuua väga

ja väga palju. Kõikjal näitavad
 tööliikid sotsialistliku töö uskujate. Nad
 täitvad ja isegi ületavad sotsialistliku
 üleskütustöö plaanid. Töömeste vaa-
 ted tööle muutuvad. Töö hakkas
 summi- ja ajatööst, milles ta oli
 kapitalistliku konna ajal, muutuma
 au, kuuluse, sotsialistlikuse ja vap-
 ruse ajaks. See oli tõeline sotsia-
 listliku võistluse alusel arenev töölis-
 klami töövaimustus tõus, mis tõi
 murega kaasa kiiretempolise indus-
 trialiseerimisprogrammi elluviimise.

*

Industrialiseerimisprogrammi
 tähtsaimad saavutused lühikesel aja-
 jooksul tõrjuti edusammude. XV
 parteikonverentsil 1926. a. antoelõn-
 tult konnawõtteid 1925./1926. majan-
 dus aasta saavutustest. 1925./26. a.
 oli põllumajanduse toodangu võrreldes
 eelmise aastaga kasvunud 23% võrra,
 riikliku suurtööstuse toodangu aga
 42% võrra. ¹

Kuid need olid veel edusammud

1. vt. KITEE 6 Põllumajandus, 2. II, l'p. 181.

muud, mis saavutati teatud vanale
tsaariaegsele põhikapitalile. 1925./26.
majandusaasta põhiliselt täitis veel
rahvamajanduse taastamise üles-
andeid, väljaarvatud mõned erimee-
sid tõrised sammuud industrialiseeri-
mise poole. Suurtööstuse osatähtsus kogu
rahvamajanduses tõusis 1925./26. a.
32% -lt 35% -le, kapitalismahu-
tused suurtööstusse summeerid 2x
(385 miljoniilt 778 miljoni rublani)!.

Suuri andis Nõunogudemaaale või-
maluse alates 1926./27. majandus-
aastast üle minna täielikule in-
dustrialiseerimisprogrammi teostamisele.
Jäi 1926./27. majandusaastal saa-
vutarki Nõunogudemaa suuri edu-
sammu. Kargas metallitööstuse teo-
dang. Kivisöötööstus ületas sõjajärelse
taseme. Kiiresti kargas masinaehitus-
tööstus. Vedurid, trammivagunid,
tööpime toodeti 1926./27. majandus-
aastal tunduvalt rohkem kui enne
sõda. Tehas „Punane petiloolani“
alustas traktorite tootmist – ellist
tööstusharu tsari-Venemaal üldse

ei tunnud. Suures suurtööstuse
 erikaal kogu rahvamajanduses. Eri-
 list tähtsust omas see aegade, et
 pidevalt kasvav ja suures tootmis-
 vahendite tootmine — see sotsialist-
 lise industrialiseerimise põhitegur.
 Nii moodustas tootmisvahendite
 tootmine 1924./25. a. kogu suurtöös-
 tuse toodangust 34,1% ; 1926./27. a.
 tõusis ta aega juba 37,6% le.¹ Töös-
 tustöölise arv suures samal aja-
 vahemikul 30% võna.

Uu kogu maa kannas laialt
 levima suureshituse. Elluõige oli see
 suunatud leninliku elektrifitseerimis-
 plaani elluvõendamisele. Alusta-
 taks uute elektrijaamade ehit-
 tust ja laiendatamist ning täien-
 datamist vana. 1926. a. detsembris
 avati pidulikult Volhovi hidroelektri-
 jaam — suurim tolle aja kohta
 kogu maal. 1926./27. a. tehti ette-
 valmistusi kolme triiglasliku musta-
 metallurgia kombinadi — Kuznetski,
 Magnitogorski ja Krivoi-Rogi — ehitamises.
 Samasajast valmistati

1. vt. КПСЭ в Первом полугодии, 2. II, стр. 450.

projekte Sverdlovski raskemarinahituterhasse ja Nizni-Novgorodi vagunitehterhasse.

Põhilise kinnusena seisis industrialiseerimise us põllumajanduse tehnilise rekonstrueerimine. Ka sellealal saavutati silmapaistvaid tulemusi. Kiiresti suurenes transpordi võrgustik. 1926./27.a. oli toodetud transpordivahendite arv 781; 1928./29.a. ulatus nende arv juba 3267-ni. 1928./29.a. vältel sai põllumajandus masinad ja transpordivahendid kokku 236,9 miljonit rubla eest. Erinev viisaastane jaoskond lasti käima sellised põllumajandusmasinate- ja transporditööstushiglasid nagu Stalinski ja Krasnõi transporditehas; kombainitehas „Kommunism“, Rostov ja Tšikendi põllumajandusmasinate tehas. Ainus Rostov j. Stalinski nimeline põllumajandusmasinate tehas hakkas andma iga aasta rohkem toodangut, kui andis kaas- Venemaal kõik vastavad tehased kokku.

1927./28.a. suurtootlus kaugelt

majandusmärinaid. Põllumajanduse
 tehniline ümberkorraldamine tõstis
 põllumajanduslike tootmise taset ja
 tempo, suurendas põllumajanduse
 tootangut, kergendas talupoegade tööd
 ja parandas nende materiaalseid
 ja kultuurilist huult.

Masini kollektiviseerimisküsimine
 võis alata.

3.) Riiklike suurmajapidamiste osa
 üleminekul masinlike kollektiivi-
 surimisele.

Tähtsat osa kolhoosi-
 liikumise arendamisel ja kindlus-
 tamisel etendanud riiklikud maja-
 pidamised — sovkhoosid. Nende
 rajamine algas juba nõusogude
 võimude algusaastatel. 1926./27. a.
 ulatus nende arv 5864-ile.¹

Oma tootangu suuruselt ja kvali-
 tudilt olid selle perioodi sovkhoosid
 küll kaunis tagasihoidlikud. Kuid

1. vt. Краб..., с. 319.

an ei sisnud mitte sugugi selles. Tolle perioodi riiklike suurmajandite peavalisame oli: näidata sotsialistlike suurmajandamise uliseid, luua tihed side ümberkaudsete talu-põlludega ja võita nende poolhooid; Samuti varustada maad vilja ja kaigasadustega massiline kollektiivisurimisperioodil. Vaatamata reale püüdujääkidele, muudid sovhoosidelles osas oma ülesande täita. Sovhooside ulised võrreldes ümberkaudsete suurmajandamisega tulid selgesti nähtavale ulkoige saaginaitajais. Nii näitas moodustas sovhooside saak võrreldes ümberkaudsete saagiga: talurussis osas — 128,1% ; kana osas 120,2% ; surimis osas — 113,7%.¹ Samasugust suurenes sovhooside abi ümberkaudsetele hund varustamisel küll agrokultuurilise, küll ümberkaudsetele osas juu.

XV parteikonverents märkis sovhooside ümberkaudsete põllumajanduse tehnikaga ja kultuuri arendamisel.²

Peale partei XV kongressi saaku-

1. vt. Краб..., стр. 320.
 2. vt. Кіеє в Рєзольуціях, т. II, стр. 180.

tarid sovhooide uusi majanduslise tulenuuri. Tunduwalt suurens nende külwisaan; suurens nende post taritusele võetud põllumajanduslike tööde mehhaniseerimise tar. Nii näitans suurens sovhooides traktorite arv ajarahemikus 1925. a. - 1928. a. - 3 477-elt - 6 700-le.¹ haimis talu-pegade seas tuhtar agrokultuuri linetöö. 1928. a. oli talupegade teenidamisess loodud 800 klubi, organi-seeritud üle 200 põllumajandus-näitus, läbi viidud ligi 4 000 loengut, etekamnet ja vestlust.²

1928. ja 1929. a. arus nõu-koegade valitnis ellu viima uut sovhooide elitamise plaani.

1928. a. jaunis ÜK(6)P Kerkomitee plenum kinnitas Politbüroo diru-tiivi: 4-5 aasta jooksul uute suurte teraviljasovhooide rajamist ÜFSV-s ja Ukraina NSV-s. selles, et uilt 4-5 aasta möödudes saada 100 miljo-nit punda tera müügilija. aastat.³ ÜK(6)P Kerkomitee plenum paneb ette uute teraviljasovhooide organi-

1. vt. Kpaob..., cip. 321.

2. vt. samas, u. 321.

3. vt. K ПСС 6 Рязанской, т. II, cip. 397.

suurimul juhituda jäämistest põhi-
mõtetid:

1. valida nende organiseerimiseks enam-vähem sellised rajoonid, mis kliimaatiliste, pinnaslike ja majanduslike tingimuste poolest kindlustarid nende ettevõtte suurima rentaabluks;
2. elitada uued sovhoonid sellise plaani ja arvestuse järel, et nad tulevikus võiksid muutuda ümberkaudsete talupropade põllumajandussaaduste ümbertöötlemise tööstuskereusteks, talupropade maavalduse ühiskonnastamiseks hooatavaks;
3. oblastikomiteede, kubermangukomi-
tude ja ametiühingute-organite
pratähelpanu suunata sellele, et uusi traviljasovhoose saaks varustatud suurte praatiliste kogemustega epiteadlastega, kes olukord ühtlasi
mad organisaatorid ja poliitjolid.
Edasi nõudis plenum, et uued tra-
viljasovhoonid tuleb varustada usind-
like tehnikaga, etkõige küllaldas-
arvu traktoritiga.
Samuti nõudis plenum vanade
sovhoonide kogemuste igarülgel ära-

kanitamist, et kindlustada tootmis-
vahundite massimaalse konseptsiooni
ja vähendada miinimumini toot-
miskulutusi.¹

Uute trariviljasaatvõhude ehitamise
plaan oli endas tõendies setria-
listliku korra eeliseks.

Ajarahemuikus 1928 - 1934. a.-ni
ehitati ligi 5 tuhat uut sortsooni,
üldpõllumajandusega üle 50 miljoni ha.²

Uute sortsoonide ehitamine rikas-
tas setrialistliku põllumajanduse
mehhanikat. Uued sortsoonid olid
võrreldes vanadega rida eiuuvenid.

1.) Kui vanad sortsoonid loodi põhi-
liselt juba valmis materiaali-tek-
nilisel baasil (konfiskeeritud endise
mõisnike maavaldus ja maja-
pidamised - VR.); siis uued sor-
tsoonid rajati uuel materiaali-tekni-
lisel baasil, suurel määral uudis-
maade ülesharimise tul.

2.) Uuened uued ja vanad sor-
tsoonid oma tehnikaga kvaliteedi ja
kanitamise oselt. Vanad raja-
mised peamiselt mõisamajapidamiste

1. vt. Kõice 6 Põllumajandus, 2. II, eip. 397-
2. vt. Kpalb..., eip. 322. 398.

tehnilisel baasil, uute kaantures oliid
smanlariilind nõusogude tehnikaka-
saavutused.

3.) Eriüksid oma paigutuselt. Kuu va-
wad soohoorid, rajandus teatarasti
mõisaraldusel, antunid pramiult
Nõusogude hiidu kerrajoonides, mis
uusid elitati vastarall raluamajau-
dus plaanipäras arenemise nõue-
tile - laialdastl üle kogu Nõu-
kogude hiidu, sumes osas tema
ääraladale.

4.) Oli erimeus uute ja vanade soo-
hooride majapidamiste sumes ja
ulatus.

Igat uut soohoori võib õigu-
ega nimetada teravilja, põllu-
majandusliku tooraine, piima
jne. võimeans tehases, mis on
suntline spetsiaalselt kasutama
kõige esirindlikemat tehnikat ja
rajama oma majapidamise es-
rindlike agrobioloogiaaladuse alusel.
Väärilisel nimetamist, et ka
vanade soohooride suhtes tehti mit-
menugustid muundusteid, need laien-
dati, kindlustati ja vaustati
kaasaja tehnikaga.

Nõukogude riigi ja rahva ühiste jõupingutustega ehitatud uus sotsialistlik suurmajapidamine omab tohutu tähtsuse. Elukoige rahva-majanduse varustamine olas teraviljakultuuride ja muu põllumajandustoodanguga. Küllaldane on märkida, et 1926./27. a. kulunud tootid 126 miljonit punda kaubarilja, kolhoosid ja sookhoosid aga korraldaval aastal 37,8 miljonit punda. 1933. a. aga andis aiuvärsi uute sookhooside toodang maale 129 miljonit punda kaubarilja.¹

Suurest küljest aitab nende määratu materiaalse- tehniline ja kultuuriline abi üriktalupidajatele ja noortele kolhoosidele suurel teel valmistada massilist kollektiviseerimist Nõukogude Liides.

*

Üldise kollektiviseerimise ettevalmistamisel ja edural tootamisel omab suurt tähtsust usundliku tehnikaga saatamine külasse traktor-

1. ot. Kpaeb..., ctp. 326.

kolonnide ja marina-traktorijaamade loomise näol. Partei ja nõukogu valitsus kaastegemisel muudeti nad põllumajanduse sotsialistliku ümberkorraldamise tugipunktides, katsebaasides esindlikku põllumajandustehnika ja agrotehnikat uurivate saaduste juurutamise alal põllumajanduse.

Marina-traktorijaamade ja traktorikolonnide loomine leidis kõigjal talu- ja kollektiivide poolehoiu ja toetuse. Ei ole juhuslik, et just neis rajoonides, kus varem eksistentside traktorikolonnid ja marina-traktorijaamad, teostati täielikult kollektiviseerimise kiiret teumpoega. Nii näitab Talvi rajoonis, mis oli üks esimesi täielikult kollektiviseerimise alal, oli traktorikolonn loodud 1928. a.¹ Rajoonides, kus eksistentsid marina-traktorijaamad ja teinud talu- ja kollektiivide poolehoiu, tõusis talu- ja kollektiivide teadlikkuse tase, nende areamine sotsialistlikule ümberpõllumajandusele ülemineku tingimata vajalikest.

¹ vt. Kpaib..., eip. 398.

Külasse saadatud võimas tehnikatranspordikoloonide ja marina-transpordijaamade organiseerimise näol, näitas talupoegade vabalt sotsialistliku suunõelmejanduse elinid. Talupojad käisid hulga kaupade vaatlemas transpordite ja põllutöömarinade töös, avaldasid oma vaimustust ja võtsid samas vastu otsuse - „minna kolhoosi.“ Talupojad individuaalset väiketalude ja perekondade tingimustes ei omanud kohasid tööriistu ega võimalust määrata suurte uudismarade ühiskundlikes, neil polnud väljaraatid oma majapidamise parandamiseks. Nüüd leidsid need talupojad lõppes väljapääsu, leidsid te parema elujärgile, avaldasid selle te väiketalude ühinemises kollektiivides, leidsid selle te transpordite ja põllumajandusmarinades ning riigi poolt antavas abis marinate, raha, inimuste ja nõuandete näol.

Sel alusel algas ja hakkas hiljem hulgaline kollektiviseerimise liikumine.

III

Põllumajanduse kollektiviseerimise moraalsete-polüütiliste eelduste välja- kujunemine

Selles peatükis püütakse anda ülevaade moraalsete-polüütiliste eelduste loomisest meie põllumajanduse kollektiviseerimises. Püütakse näidata, milliseid abinõusid Kommunistlik partei ja nõunogude valitus sel usmäärgil tarvitusele võttis ja kuidas need soodustasid põllumajanduse sotsialistliku ümberkoraldamist.

- 1.) Töölisklassi ja talurahva liidu järgi-
kindel tugevdamine.

U. I. Luini poolt välja töö-
tatud ja partei X kongressil vastu
võetud uus majanduspolüütika oli suu-
natud töölisklassi ja talurahva liidu
edasilise tugevdamiseks, sotsialistlike

majandusvõimude võidule kapitalistlike
 vormide üle, sotsialistliku majanduse
 alusmüüri ehitamiseks. Tänu uuele
 majanduspoliitika rajas partei kind-
 lad alused riikliku sotsialistliku töös-
 tuse sidemetele lihtkaubatootjate väi-
 mate ja kõige väiksemate talumaja-
 pidamisega, saavutas põllumajanduse
 kiire tõusu ning sellel alusel — töös-
 tuse ja transpordi taastamise. Majan-
 dusliidud edusammud viisid töölii-
 klassi ja talurahva liidu majandus-
 liitude tugevumisele, sotsialistliku riigi
 kõvenemisele. Majandusliku ülesehitus-
 töö konkreetsed näidete varal näitas
 partei tööliste ja talupopade liidus-
 suurt tähtsust, õpetas seda valvsalt
 kaitsma ja tugevdama. „Nõunogude
 võimude jõud on tööliste ja talu-
 popade liidus,“ rõhutati partei XII
 kongressi resolutsioonis „Massipoliti-
 kast külas.“ „Ainult sellest liidust
 annub nõunogude võimude jõuolu
 vastupanus välismaisele orjastami-
 sele ning kapitali ülevõimude taas-
 tamine katsetele.“

Kindlate majanduslike sidemete loomine
 liina ja maa vahel uue majan-
 duspoliitika baasil, rahvamajanduse edu-
 kas taastamine võimaldas proletariaadi
 diktatuuri riigil ilmsel ningisugusel
 välisabitata, ainult oma jõudude ja
 vahenditega, anda meie maa sotsia-
 listliku industrialiseerimise grandio-
 osete plaanide elluviimisele. Töölis-
 te ja talupoegade enastalgav töö
 viis meie maa rahvamajanduse
 üha suuremale tõusule. Oma kommuni-
 stlike partei juhtimisel ehitas
 meie tööliklass kogu töötava talu-
 rahva antivel tatusel ennenägemata
 energiaga uusi tehaseid ja vabrikuid,
 lõi tervid tööstushaareid, püstitas
 raketööstuse gigante. Vastavalt sotsia-
 listliku korraldusele karras ka NSV hiid-
 tööliklass, suurenes tema enikaal-
 elanikkonna koostis ning tugev-
 us tema mõju talurahva hulka-
 del. Mašina- ja ehitustööstuse arendamine
 lõi tingimused uute koostöövormide
 arendamiseks liina ja maa vahel,
 põllumajanduse sotsialistlikus ümber-
 korraldamises. Peale vanade koos-
 töövormide, kus tööstus rahuldab pra-

miselt talupoja isiklike vajadusi, il-
 muid uued koostöövormid, kus töö-
 tus kannas üha suuremal määral
 rahuldama talumajapidamise toot-
 misvajadusi. Nende uute koostöövor-
 mide isärasus seisis selles, et had-
 tigid vajalikus talumajapidamise sotsia-
 listliku ümberkorraldamise. Nõunogude
 võim ja sotsialistlik ühiskond ei või-
 nud enam kaugel asja baseeruda
 kahel erineval alusel majanduslikul:
 ühelt poolt sotsialistlik suurtööstus,
 mis hävitab kapitalistlike elemente,
 teiselt poolt väikekaubatootlik talu-
 majapidamine, mis stiililt sin-
 nitab kapitalismi. Nõunogude rahva,
 soolhulgas talurahva enese teinete ma-
 nuse huvid nõudsid põllumajand-
 use põhjalise reorganiseerimise. Et
 tösta põllumajandusliku tootmist,
 anda maal rohkem põllund- ja
 loomakaratusaaden ning sügav-
 ta töörahva heale, oli tavis niima
 üh suure ühiskond põllumajand-
 dusele.

Otsus põllumajanduse kollektivi-
 suse igakülgses arendamises
 võeti vastu partei XV kongressil,

1927.a. detsembris. Kongressi resolutsioonis Kõrkkomitee aruande kohta on öeldud, et partei esmajärjekorras ülesandes muutub killestatud talumajapidamist järk-järguliselt ülemineku loostamine suurtööstuse rööbastele. Kongress märkis ära kolhooside ja sookhooside võrgu laiendamise ja tugevdamise plaani ning andis kollektiviseerimise eest võitluses täpsed juhendid. Oma otsustes rõhutas kongress eriti, et « Käesoleval perioodil on väikeste individuaalsete talumajapidamiste ühendamine ja ümberkeijundamine suures kollektiivides partei pealüsanne külas. »¹ Lihtlari andis kongressi direktiivi: « Jatkata kulaluse pealetungi arendamist ja võtta tarvitusele rida uusi abinõusid, mis piiravad kapitalismi arenemist külas ja viivad talumajandust edasi sotsialismi suunas. »²

Kollektiviseerimisprogrammi eduaras elluviimises oli vaja koordineerida klamijõudude paigutust meie külas. Selles ajas ol' toimue-

1. КТСС 6 Разомыслие ..., т. II, стр. 335.

2. Там же, стр. 342.

und talurahva märgata kihine-
mine.

Võrdlemise kindlal protsendil
nõukogude külas arus veel külas.
ligi 5% talumajapidamistest olid
kulanlikud st. kapitalistlikud. Kerk-
sel kohal nõukogude külas oli aga
kerkumik. Peale nende kolmas kiht
olid — kelvikud. Tuloomustavas
nõukogude küla talurahva kihine-
misele oli see, et sin vastupidiselt
kapitalistliku küla aremisele, mit-
le on oma kerkumiku välja-
siremine ja äärmiste gruppide
— kulade ja kelvikute karr —
toimub kerkumigrupi tugevumine
ja äärmiste gruppide välja-
siremine.¹

Kelvikud kas proditsioneerid või
nõukogude valitsuse abiga muut-
sid kerkumikes. Kuladele aga oli
tavis nõukogude külast isolerida.
Pealting kuladele algas, waara-
tus kõik põllumajandusliku toot-
mise hand. Oma pealtingi's
toostas partii loosungit: pidada

1. vt. Kõne 6 Põllumajanduslik, 2. II., eip. 353.

otsustarvat võitlust kuladele vastu, kindlasti toetudes kevitalurahvale ja kindlustades liite kevitalurahvaga. Kuladele püüamine ja kerkimise ning kevikeste majapidamiste tugevdamine toimus ulkoige põllumajandusmõnna ja renditingimuste sünkroniseerimise kaudu. Jätkult püüati põllumajanduslike masinate ja muu varustuse müümist kuladele; see vastu hakati kolhooside ning kevikeste ja kerkimistaludega hendiga püümineni varustama. Selle tulemusel oli kuladele ^{kasutuses olevate} tootmisvahendite kuu ekspluatatsioonivahendite osa vähenemine, lisatööjõu ekspluatatsioonivähendamise kuladele poolt. Nii näiteks vähenes lisatööjõu kandamine ajarahemikus 1927. kuni 1929. a. ni 175,7 tuhandelt 684,5 tuhandeni.²

See kõik tähendas seda, et iga enami ja enami hanna vähemena kuladele erikaal nõuogude külas, ja küla keskses kujus muutus kerkimik.

1927.-1929. a. ajarahemikus toi-

1 vt. Kpalb..., eip. 352.

muud muutused Nõunoguude liidu taluvalva kihinemises on selgest töö- duseks sotsialismi jõudude võidust kapitalismi üle. Nagu ikka sellistes tingimustes, hakkavad ka nüüd klassi- vanaid oma „kult kuletama“. See- kord väis jutt meie küla „degra- deerumisest“. Põrumpoolsed kalland- avaldandid arvavad, nagu viiks poli- taarsete ja poolpolitaarsete maja- pidamiste ühkaal põllumajanduse laostumisele ja hävitamisele.

Tegelikult kerkis pidev põllumajanduse tõus. Kõikide põllumajandus- lise kultuuride külvipind kasvab 1927.-29.a. 112 438,4 tuhandelt ha- lt 118 019,7 tuhande ha- le, val- hulgas tehniliste kultuuride külvipind kasvab 70 16,2 tuhandelt ha- lt, 8799,8 tuhandele ha- le.¹

Nend arvud ei kõnele mingisugusest „degradeerumisest“. See toimus ai- nult kulavikes majapidamistes ja oli mitte põllumajanduse stabiilise arengu vaid partii ja valitsuse poliitika otsene eesmärk ja tulemus.

¹ vt. Kpaib..., eip. 353.

Töölisklari kindlaks liitlaseks külas
 kujunes kehtaluralvas. Tähtsaks ko-
 hale antati käsimus kehtaluralva
 organiseerimiseks, tema koondamisest
 käsimise ümber ja kaasatõmbami-
 sest sotsialistliku üleshitustöösse.
 Ajarahemikul XIV ja XV partikong-
 rssi vahel loodi külanõuorganisatsioonid,
 kooperatsoonide ja ühingute kaas-
 tugevusel mitu tuhat kehtikute grup-
 pi. Nende koosolekutel ja nõupidamistel
 antati külaelu pünditavaid
 käsimisi nagu abi andmist
 kehtaluralvale, kulakute vastu
 võitlus käsimisi jne.

Tunduvalt kannanid ja tugelmeid
 kommunistlike noorte maaorganisatsioonid.
 Kommunistliku Noorsooühingu
 koondas oma ridades üsindlike
 noori, nii kehtikute kui käsimise kih-
 tidest. XV partikongrssi otsustes
 öeldakse, et "Komsomol peab olema
 parti üks peamisi abilisi tema
 poliitilise eluviimise võitlus tehni-
 lis-majanduslike ja kultuurilise mahajää-
 muse vastu." ¹ ja edasi öeldakse

¹ Kõige 6 Pezomoupa, n. II, стр. 347.

sal : "Komsomol peab olema peamises
 hoortas laiade politaasite ja keh-
 vik-ning kerkuikataluprojanosoo ümber-
 kannatamisel sotsialismi üleshitamisel
 ja tema kaitse vaimus maa sise- ja
 välisvaenlaste vastu." 1

Partei XV kongress kutsus üles tugev-
 dama maal ametiühinguorganisatsioonide
 ja nende osavõtte ühiskondlikust elust.
 Tunduvalt kannas küla- ja vallanõu-
 kogude osa ja aktiivsus.

Kõigi nõukogude ja ühiskondlike
 organisatsioonide tegevus oli suunatud
 kollektiviseerimise ettevalmistamisele.
 Tunduvalt määral aitavad nad kaasa
 tööliiklari liidu tugevdamisele kerk-
 uikataluprojadega ja kulanduse iso-
 lumisele. Juba XV parteikongress mär-
 kis oma resolutsioonis "Tööst maal",
 et tööliiklari liit kerkuikataluproja-
 dige on tugevnenud, on aland
 palituse erakapitalile. 2

Enimuses tööliiklari ja kerkuik-
 taluprojad liidu tugevuse proovies
 olid viijavaraunistarekund 1926/27.a.
 liimade, armu ja tehniliste kultuuride

1 Kīīēē 6 Pēgōrōōmōōrēē, 2. II, cīp. 347.
 2. samas, lk. 351.

karvataamisrojoonide vastuamises vil-
 jaga oli nõuogude riigil vaja
 aastas 500 miljonit punda vilja. Põhi-
 line osa viljast oli aga kulakute käes.
 Kulakud keldend viljaülejääne riigile
 miinimast kindlate liindadega. Nad
 tahtsid muja ajada riikliku vilja-
 varumist, et jätta linna elanikkond
 liivata, õõnustada tööstuse arengust,
 et nõrgendada meie maad. Kulak-
 luse kahjulik tegevus sundis nõu-
 kogude võimul 1928.a. tavilusele võt-
 ma erarõõrdeid abinõuid. Kulakute
 keldumisele miina vilja ülejääne ri-
 gile kindlate liindadega kohaldati
 kriminaalkoodeni 107. paragrahvi,
 millele vastavalt need jäägid konfis-
 kureti kohtu korras. Sellinid sam-
 mu võis nõuogude valitsus ja kommuni-
 stlik partii astuda ainult laiade
 talurahvannaride toetuse ja abiiga.
 Ja kelle abi lüüdis ta mitte ainult
 kolviktalupoissonna, vaid ka kerk-
 muke hulgas. Keskmiktalupojad
 toetasid kulakutevastast võitlust.

Nii õõntus tööliklari liit kerk-
 miktalupojadega kindlaks. Nõu-
 kogude valitsuse poliitiline tõi kerk-

uikud sotsialismi poole, mis nad
 sotsialistlike suurpõllumajanduse teel.
 Töölisklassi ja kerkniktalurahva liit
 di saavutamiseks sellise küpsuse, mis
 oli tingimata vajalik töötava talu-
 rahva pööramiseks sotsialismi poole.

2.) Kulakluse kui klassi likvideerimine
 — otsustav tingimus üleminekul
 sotsialistlikule suurpõllumajandusele.

Kuni 1929. aastani test-
 tas nõukogu võim kulakluse pii-
 ramise poliitikat. Nõukogu võim
 maksustas kulakuid tavaliist kõr-
 gemini, nõudis talt vilja müü-
 mist riigile kindlate hindadega,
 piiras kulaklike maarakutamist
 maarentimise seadusega, hotava
 määrani ja piiras kulaku maja-
 pidamise suurt palgatöö tavi-
 tamise seadusega üksiktaludes. Keid-
 ta veel ei teostanud kulaku likvi-
 deerimise poliitikat; see poliitika ei
 hävitand kulakluse kui klassi

majanduslike alused. See oli kulakluse piiramine, mitte aga likvideerimise poliitika. See oli tavilik keegi ta-tara ajani, niikaua kui kolhoosid ja sohosid olid alles nõrgad ega suutnud kulaklike viljatootmist asen-dada oma toodanguga.

1929. a. lõpul läksid aga kommunistlik partei ja nõunogude võim kulakluse piiramine poliitikalt üle kulakluse kui klassi likvideerimise poliitikale.

Kulakluse kui klassi likvideerimise poliitika teostamine kutsus esile mulukaitluse vastupanu parempool-ete oportunistide - kulakluse huvide väljendajate ja kaitsete poolt. On iseloomustav, et enne partei üle-minekut otsustavale rühnale ku-lakluse vastu istuvad parempoolsed kallakland buhhaarilik-rõkovlike grupi näol vaikselt partivastaste jõudude reservis. Kuid parteil tar-uitses vaid üle nimma rakordete abinõude rakendamisele kulakluse vastu, kui parempoolsed kallak-land heitrid endalt morni ja astu-rid avalikult välja partei poliitika

vastu, kulakluse kaitses. Kulakluse väl-
timatust hukkamisest päästuse huvi-
des klopsid nad kokku "klari võit-
luse vaibumise" kooria. See oli suu-
natud tööliiklasi ja talurahva lii-
du õõnestamiseks, sotsialistliku üleslii-
tustöö nurjaajamiseks ning kapitalismi
restaurerimisele NSV hiides. Kommuu-
nistliku partii ja tema Keskkomitee
paljastand lõplikult buhhaanulike-
rõkovliku opositsiooni kulakliku ole-
muse. Parempoolse kallaku liid-
rid isoleeriti ja kihutati partii ri-
dadest välja. Kommunistliku partii
anus rakendama kulakluse suhtes
ajalooliselt ainuõiget poliitikat.
Kulakluse oli kõigil sotsialistliku revolutsi-
ooni etappidel väidatud end kujuma
ja vihasema nõurogude kova valv-
lasena. Oli püüdnud ja püüdis
kõigi vahenditega nurja ajada meie
sotsialistliku üleshitustööd : küll te-
hes kontrevolutsioonilist propagan-
dat ; küll põlitades kolhooside hoo-
neid, kolhoosnike elumaja, viljatapa-
varaid ; riikudes kolhooside ja
merina-trentorijaamade merinaid
ning trentoreid ; küll andes otse

terrori tule nõusogude iivimuste vastu.
 Oli selge, et on võimatu üles ehitada
 sotsialistlikku suurpõllumajandust ilma
 kulaklust kui klassi likvideerimiseta.
 Nõusogude võim oli varem likvideeri-
 nud juba espluataatoridest klassi-
 dest mõisnikud ja kapitalistid. Jäid
 veel kulakud. Aga kulaklust ei saa
 mud likvideerida tsablooniliselt mõis-
 niku ja kapitalistide likvideerimis-
 uga, kuna erisugund espluataator-
 likud klassid omavad erisuguse aja-
 loo, majandusliku baasi, erisuguseid
 tootmissuhteid. Kulaklust kui klassi
 likvideerimiseks tuli leida uus meetod.
 See formuleeriti järgmiselt: kulak-
 luse kui klassi likvideerimine täie-
 liku kollektiviseerimise alusel. See
 tähendab, et ülkõige oli vaja luua
 vastavad tingimused: oli vaja igati
 tugevdada ja kindlustada sotsia-
 listliku suurpõllumajandust, mis
 oma toodangu võimsusest ületas
 kulakumajapidamiste toodangu.
 Kõrimsus kulaklust kui klassi likvi-
 deerimise tempot lahendus jällegi
 — täieliku kollektiviseerimisega.
 Kõige esmalt anti kulaklust kui

klassi likvideerimisele tähtsamates teravilja ja toorainete rajoonides. Ük(b)P Kesknoomite juuniplenum 1931. a. märkis, et „Nõuogude liide teravilja ja toorainete rajoonides viiakse üle kulakluse kui klassi likvideerimist.“¹ Järgijärgult algas kulakluse kui klassi likvideerimine täieliku kollektiviseerimise alusel kõigis rajoonides.

Kõpneks määras loosung – kulakluse kui klassi likvideerimine täieliku kollektiviseerimise alusel – ära kulakluse likvideerimise meetodi, viisi. Sellest arvukad ekspluataatorlikud klassid olid võimalik likvideerida ainult laiade taluallvannade otsusel tootusel. Sellens olid vaja aga jälle täieliku kollektiviseerimise alusel talu-porgkoud kaasa tõmmata sotsialistlikku tootumisse, samuti mobiliseerida teda sotsialistlike tootumissuhete loomisele ja kindlustamisele.

Kulakluse kui klassi likvideerimise poliitika kinnistati Ük(b)P Kesknoomite ajaloolises otsuses „Kollektiviseerimise tempot ja riigi abist kolhooside üles-

1 КТЦС 6 Президиуму, т. II, стр. 638.

chitamisel, mis võeti vastu 5. jaanuaril 1930. aastal. Selles arvestati partei poolt rangelt tingimuste erinevust maanilise kollektiviseerimise läbiviimises NSV hiidke eri rajoonides ning antakse tähtsad juhendid põllumajanduslike artelli kui kolhooside üleschituse põhivormi kohta. Eriti rõhutas partei jätkendada võitlust vajadust kolhoosiliikumise igasuguse "dekreterimise" vastu ülvalt poolt. Partei nõudis rangelt vabatahtlikkuse printsiibi't kiinnipidamist kolhoosidesse astumisel, hoia- tas igasuguse liialduse eest kolhooside üleschitustöös. See otsus tõi täieliku selguse partei uue poliitika teostamise külas, ulvastas parteiorganisatsioonide edanimes võitluses põllumajanduse üldise kollektiviseerimise eest.

1. veebruaril 1930. a. dekreediga tihhistati nõuukoode võimude poolt kulakute eksproprieerimise küeld. Talupragadel lubati konfiskeerida kulakute loomi, maanaid ja muud inventari kolhooside kasuks.

Talupragad on võetis aktiivset osa

kulanduse kui klasi likvideerimiseks. Kulanduse likvideerimise komisjonidele kuuluvad nii suland, kelvikud kui keskmikud. Nii näitena Põhja-Kaukaasia Škuriuski marina-traktorijaama rajooni kulandute likvideerimise komisjoni kuuluvad: 3 sulast, 44 kelvikud ja 10 keskmikku.² Kulanduse kui klasi likvideerimise küsimusi arutati järjekindlalt kelvikute gruppide koosolekutel, külanõunogude plenumitel, millest võttis osa nii keskmik- kui kelvikud.

Mida tähendas kulanduse kui klasi likvideerimise sotsialistliku üleshitustöö kaunis?

Oli hävitatud viimane ja kõige arvukam ekspluataatorlik klass meie maal. See oli tähtsaks üldseks üleminekul ühjuslikele sotsialistlikule nurpõllumajandusele. Põllumajanduse kollektiviseerimise ja kulanduse kui klasi likvideerimisega oli lahendatud ühiskondliku propaganda paljumiljonilise hulga kollektiviseerimajandamise teel ülemineku ülesanne. See ülesanne oli pärast

1 ot. Краб..., стр. 429.

poliitilise võimu kätte võitunud proletariaadi poolt sotsialistliku revolutsiooni kõige raskem ülesanne. Üleminekuja kollektiviseerimise rööbastel muutunud kirktaluralahva laiad hulgad nõu-rogude võimu kindlaks toon; proletariaadi diktatuuril baas külas karvas ja tugevus. mõõtnatult.

Marxilise kolhoosiliikumisega kaasnes nõurogude töö clarneimine, kohalike võimorganite tugevneimine. Talupogade kolhoosnikute tööantiosus täieus nende poliitilise antiosuuga. Sotsialistlik demokraatia tõuris oma arengu uuele astule.

Peab vutkord rõlutama: kuulaklun kui klassi likviduimise, kirkumitaluralahva võitumine sotsialismi poolde, sai maailmas kõige usinudlikuma sotsialistliku suurpõllumajandus arengu, kindlustumise ja tugevneimise allikas. See tugevdas nõurogude rahva moraalsel-poliitilist ühtsust ja karastas teda võitluses sotsialistliku ühiskonnakorra est.

3.) Võitlus nõukogude küla kultuurilis-
 tehnilise taseme tõusu eest. Poliitilise
 kavatus töö tugerdamine talurahva
 keskel.

Kollektiivmajandite tule-
 arenguks on vajalik ka talupoegade
 vastav kultuuriline tase, vastav teadlikkus,
 hariduslik ettevalmistus, nende kavata-
 mine kollektivismi vaimus.

Talupojad individuaal-
 majapidamiste tingimustes on väike-
 kodanlike ulatavuste, igandite ja
 targuste kandjad. Neil on küll
 majapidamise kogemusi väikeste maa-
 lappide ulatuses, kuid pole neid
 kogemusi kolhooside suurmajapida-
 mises juhtimises, töötamises kolle-
 tiivmajapidamistes. Selle tõttu oli noor-
 te kolhooside töö tihtipeale halvasti
 organiseeritud, töödistipliin oli nõrk.
 Paljudel juhtudel jaotati kolhoosi-
 des ka riisitud kivid valesti. Tihti-
 pole juhtus nii, et looder sai viija
 rohkem kui hoolas. Selle tulemusena
 langes kolhoosiline huvi töö vastu,
 püüdi töölt isegi kibedamalt

töötajal, kohati jäi kolhooside vili konis-
tamata. Pundus täiesti kolhoosnike
iniklik vastutus kolhoosi töötamisel,
loomade ja marinate eest hoolitse-
misel.¹

Eniti hõbe oli lugu nei's rajooni-
des, kus endistel kulakutel ja nende
sabarakkudel õnnestus pugeda kolhoos-
ides mõnede ametikohta. Tihti juhtus
nii, et esproprietitud kulakud kodi-
nid üle teise rajooni, kus neid ei
tuntud, seal pugesid kolhoosi, et
teha kahju ja kurja noorle kol-
hoosliikumisele. Kulakuid õnnestus
kolhoosnikuid petta ja karista-
matult kahju teha seottu, et
kolhoosid olid alles nõrgad, neil
pundurid kogemused.

Siin tuli kommunistlikel parteil
ja nõunogude valitsusel noori kol-
hoos kiiresti abistada.

1933. aasta jaanuaris partei kes-
komitee otsustas kolhoos teenivais
marina-trantorijaamades antada
pdiitilised osakonnad. Marina-tran-
torijaamade ja sovhooside ^{poliit osakonnade} r ühisame oli:

¹ vt. КИСС 6 Рыбоводство, 2. II, стр. 730-
731.

kindlustada kolhooridele ja sovhooridele riigi poolt antatud ülesannete täpse täitumise; külvij- ja koristustööde kiire ja kadudeta tootmise; riigi loomakarantussaaduste- ja viljavaruuskampaneeride edu läbiviimise. Marina-traktorijaamade ja sovhooside poliitilised osakonnad pidid tootmise laialdasest poliitilisest algitusest kulus. Marina-traktorijaamade ja sovhooside poliitilised osakonnad pidid kindlustama marina-traktorijaamade ja sovhooside muutmise poliitilise ja organisatsioonilise ning laialde kolhoosnike-masside mõjutamise kesks-ter. nõuete kulus.¹

Marina-traktorijaamade ja sovhooside poliitiosakondade töötamises saadeti 17 000 partitöötajat.²

Poliitiosakonnad tegid ära suure töö kolhooside punde kordamises, nende puhastamises vaimulikest, kulalikest ja kaljuselikest oludest. Nad aitavad kolhoosnikele üle saada väikekodanlikest iganditest, erasmendelist tendentsidest,

¹ vt. КИСС 6 Разомножен, 2. II., стр. 737.

² vt. Ашпченко..., стр. 48.

muutrid kolhoosniku antioosus sotsia-
listiiselitajass.

Tähtis di lahundada kaadi
kõnnuus. Uut tehnikat, uusi töö-
võtteid tuli saata õppima tuhan-
deid ja tuhandeid talupoegi. Eil-
suid üksintalupoegi tuli karjatada
kollektivismi vaimus, õpetada neile
nii sotsialistliku suurpõllumojuan-
dus metodeid kui ka sotsialist-
likku suhtumist tööse ja ühiskond-
likku omandisse.

Nõurogude rahvas kommunist-
liku partii juhtimisel anus kehe
meid ülesandeid lahundama. Laialt
saadeti õppijaid põllumojuandusli-
kuse kesk- ja kõrgematise õppian-
tustesse. Nii suurem põllumojuan-
duslikus kõrgemates õppian-
tustes õppi-
jate arv ajavahemikus 1928-1932
27,3 tuhandelt 57,5 tuhandele. ¹Eni-
muse viisaastaku jooksul said eri-
haiduse 53 000 põllumojuandusliku
tootmise juhtijat ja organisatoorit.²
1933.a. töötas kolhoose teinudavais
manina-traktorijaamad sūtteemis:

1 vt. Kpaib... , cip. 397.

2 vt. samas, lk. 397.

ligi 235 000 traktoristi, 20,9 tuhat traktoribrigaadi, 10,5 tuhat kombaineriit, 21,7 tuhat autojuhti, 23,5 tuhat agroomi, 22,3 tuhat inseneri ja mehhaanikut.¹

Nend arvud kõnelevad sellest, et iga aastaga suurenes kollektiivmajandite vanustamine uut tehnikat tundva kaadriga, oma ala spetsialistidega.

Suurt abi talupoegadele nende armul kollektiivmajanduse tule osutand töölinud. Töölindeks oli juba tuttav ussindlike nõuogude tehnikaga, ta omas pikaajalise revolutsioonilise praktika ja kogemused sotsialismi ülesehitamisel. Töölindeks osasid õieti läheneda talupoegadele, selgitada neile ja neid vända kollektiivse majapidamise elistes.

Esimene viisaastane töörimetelt kaudus tööliste töövaimustus ka meale. Talupojad, nähes tööliste entusiasmi, armid ka ise energiliselt meile elitamisele. Kavas seni nägematult naiste aktiivne osavõtt tootmistööst nagu tööstuses mi

1 vt. Kpaub..., eip. 397.

ka põllumajanduses. Maria Deutienco, Marina Quatenko, Paša Angelina jt. — need on enimesed antiised põllumajanduse sotsialistlikud ümberkujundajad.

1929. a. novembris ÜK(6)P Keskkomitee võttis vastu otsuse 25. tuhande esirindliku tööliste saatmiseks tööle kolhoosides, sovhoosides ja marina-traktorijaamadest.¹ Kaale siirdunud tööliste abiga tõusis tunduvalt talupoegade sotsialistliku teadlikkuse tase.

Pohute suur tähtsus talu-rahva tootmisantiivuse ja teadlikkuse tõstmisel kolhooside loomise ja tugvõimeise eest oli üldiselt kolhoosnike-lööklaste enimes kongressil 1933. a. veebruaris. Kongressist võttis osa 1513 delegaati.² Kongress tegi kokkuvõtteid erimestest saarutestest ja näitas kolhoosnikule nende töö tuleviku perspektiive. Vabavõime viltumist ja kulakute ejuust muutis miljonid varem podnäljas elanud kehvikud majanduslikult kindlustatud inimesteks. Nüüd seisib küsimus

1 vt. Arxcanzpod..., eip. 36.

2 vt. Adroencko..., eip. 51.

selles, et teha kõik kolhoosnikud jõuvas.
 Kuid selles oli tavalis amsat tööd kol-
 hoosis, traktorite ja masinate ning töö-
 loomade õiget kandamist, maa eorus-
 likku harimist ning kolhoosiomandi
 igakülgset kaitsemist. Seda õpetas
~~kommunistlik~~ partii talurahvale, ai-
 datus tal kõigi jõududega kannada
 ja tugineda.

Talupoegade seas tõusis vaimus-
 tus ja tahts aidata igati kaasa sotsia-
 listliku suurpõllumajanduse võidusele
 maal. Talupoegade hulgas kerkisid
 kolhoosnikud-agitatorid, kes jutustasid
 ümbriskaudsile üksiktalunikele kol-
 hoosikona ulistest. Sadade tuhau-
 dete agitaatorite kerkimine kolhoos-
 nike endi hulgas on selgeks tõen-
 duseks talupoegade traditsioonilise
 tõusest, kvalitatiivset uue sotsialistliku
 talupojatüübi tekkinist.

Tähtis ülesanne edukas kolle-
 tiviseerimisel on arendamises oli:
 kannatada talupoegi kollektivismi
 vaimus. Üksiktalumajajadamineste tin-
 gimusis olid talupojad aasta-sadu
 harjumud töötama ainult oma
 „mina“ kitsastes huvides, hoiduma

ainult „oma maalappi, „oma“ töö-
riistu ja loomid. Selline „oma enese
küljes rippur“ suhtumine tuli niind
kollektiivse majapidamise tingimuste
täiesti kõvale heita. Talupidajate
õpetada ühiselt töötama, ühiselt
võituma kõrgema tööviljakuse ja
kõrgete saakide ust, ühiselt jagama
oma töösaadusi, ühiselt mõtlema
oma tuleviku, ühiselt jagama oma
mureid ja rõõmu.

Su oli tähtis ja vastutusriikas üles-
anne. Paljud talupidajad, astunud
küll kolhoosi, ei osanud veel õiget
suhtumist uude ellu. Kolhoosi astuti
tihti ainult „oma“ kantsaamise
esmärgil, töötada aga ühiselt
kolhoosi edasise jõu suurenda-
mises ei tahtnud. Selline suhtu-
mine tuli murda ja su saarevõlki.
Marina-traktorijaamade politosano-
dada ja maale siirdunud esinudline
töölise pideva ulgitus töö-
murena, haridusliku taseme tõu-
suga kannas talupidajate ideelise-
poliitiline tase, töuri nende trad-
itsioonide sotsialistliku ühispolümaja-
pidamise eelistest ja antiaas. Su

sai tähtsaks ühtingimuses sotsialist-
liku surepõllemajanduse täienduse
võidus.

Kokkuvõtteks

Nagu selgus eelmisest
osast, loodi Nõuogude liidu
majanduse kollektiivimajanduse
uue materiaal-tehniline baas
liidu moraalid-politiline
dus. See võimaldas koostöö
linel parteil ja nõuogude
uue edusalt ellu viia
kõige usundlikuma, sotsialist-
põllemajanduse loomisega.
Nõuogudele on võeti kollektiiv-
Nõuogude talusid, et
id suured võtetööd
koostööga ühendatuna
põhjaliku mõttega töötada
peetade majandusteenust
ja kultuurilist elu. Täht-
sa tööalaseid võtetöid

Kokkuvõtteks

Nagu ulpool käitlusest
 näeme, loodi Nõunogude hiidus põllu-
 majandus kollektiviseerimises või-
 ma materiaal-tehniline baas, vaja-
 likud moraalsed-politilised ul-
 dused. See võimaldas kommunist-
 likul parteil ja nõunogude valit-
 susel edukalt ellu viia maailmas
 kõige ussindlikuma, sotsialistliku suur-
 põllumajanduse loomise programmi.
 Nõunogudemaaal võitis kolhoosikord.
 Nõunogude taluravala elus toimus-
 sid suured revolutsioonilise ise-
 loomuga muudatused, mis tingisid
 põhjaliku murrangu töötavate talu-
 põegade majanduslikus, poliitilises
 ja kultuurilises elus. Talupojad arm-
 sid tööliklasi kõvale mees elu

elitajate eriuustele riidadele.

Kolhoosikorra võit ja kindlustamine omas määratu suure tähtsusega elukoige Nõuogudemaa edasise arengule; teinud uskujana ja kogemusena kogu progressivse inimkonnale.

Suure vene rahva ja vanemate vennasvabariikide abi, uskuja ja kogemuste rajal annab sotsialistliku suurmajapidamise tule peale nõuogude võimude kühkestamist 1940. a. noorte Balti liiduvabariikide vahel hulgas ka Nõuogude Eesti töötar talurahvas. Kommunistlik partei ja nõuogude valitsus osutavad Eesti töötarale talurahvale igapäevast abi vabariigi põllumajanduse taastamisel. Taastati traktorijaam, mis abistab külvikuid ja kerkimikke maa harimisel, külvil läbi viimisel ja vilja koristamisel. Töötarale talurahvale anti suuri kuldidimunnasid, uusi küla- ja suvel hulgal inventari, põllutööriistu ja muuvara. Kommunistid selgitasid väimetatult talupidajatele, et põllumajanduse kiire tõusu, jõu-

kat ja kultuurilist elu talurahvale on võimalik saavutada ainult põllumajanduse kollektiviseerimise teel. Kollektiviseerimis-idee haaras üha laiemalt ühti töötava talurahva hulki. Selles aitavad virgutava uskijuna kaasa vanemate vennasvabariikide kolhooside suured saavutused. Eesti talupojad saatsid oma erindajaid vennasvabariikidesse tutvuma sealsel kolhoosieluga. Pärast tagantulekut jutustasid need vaimestatult sealsel kolhoositalurahval jõunaast ja kultuurst elust.

Suurt osa Eesti NSV põllumajanduse kollektiviseerimisel etendanid saavuti põllumajandusühistud, traktorijaamad ja sookhoonid. Nende kogemuste varal meeldusid talupojad sotsialistliku suurpõllumajanduse ühistes.

1949. aasta oli Nõunagude Eesti külas suure murrangu aastaks. 1949. aasta kvartal võttis põllumajanduse kollektiviseerimine Eesti NSV-s massilise ulatuse.

1950. a. lõpus oli kolhoosidesse ühinevad juba üle 90% kõigist taludest, kolhoosidele kuulus selles

ajaks juba üle 95% kogu külvipinnast. Põllumajandus kollektiviseerimise tulemusena annab meie vabariik kogu rahvamajanduse kiire karru ja arengu tule. Vabariigi töötajate arenguvõimetus lühikes ajaga teistele vabariikidele võrreldes järele jõuda, kes on niist kommunisti elitamisega tulnud kaugel ette jõudnud. Juba viimase kolhoosiaastal said Eesti talupojad oma põldudel 20-25% võrra kõrgemaid saake kui üksiktalumajapidamiste ajal. 1950. a. oli teraviljakultuuride viljatus tundvalt kõrgem sõjajärgsest tasemest. Aasta-aastalt suureneb kolhooside ühisloomade arv ja produktiivsus.

Põllumajanduse kõigi haardete kiire areng Eesti NSU-s sai võimaliku suureks tänu Nõukogude hiidu valitsuse ja kommunistliku partei pidevale hoolitsusele, vabariikide suurele materiaalsele ja tehnilisele abile. Vabariigi põllumajandus on saanud suurel hulgal uut kaasarengut tehnikat, mida kasutatakse edukalt. Eesti NSU kolhoosipõldudel

saaburid vanematel vabariiki-dest erinend kombainid ja suured arvul muud moodsaid põllumajandusmasinaid.

24. veebruaril 1949. aastal anti välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus „Eesti NSV põllumajanduse abistamise abinõudest.“ Vastavalt sellele määrusele varustati meie põllumajandust moodsa esmerklamine tehnikaga. Meie põllumajandusele rajati võimor tehniline baas. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse kohaselt anti meie vabariigi talupidajatele 1949. aastal 95 000 tonni mineraalväetist, ¹ kor-
tati laenuvõetust maaparandustöid. Avarad võimalused loodi kolhoosikaadi ettevalmistamises. Näiteks laiendati juhtiva kolhoosikaadi kooli töö, tehnikas; tegevat alustanud mitmesugused kursused, et põhjalikult ette valmistada kolhooside erimehi, brigadiire, loomakarjatusfarmide juhatajaid. Hüli-ajalistel kursustel tõsteti lülivanemate,

¹ vt. „Rahva Hääl“, 24. veebruar 1949. a.

lõpsjate, katalitajate, tallimuste, lin-
nukanatajate jt. kolhoosikaadi tead-
misi.

NSU liidu Ministrite Nõukoogu mää-
rus, Eesti NSU põllumajanduse aleri-
tamise alinõudest, oli selges tõen-
duses meie partei ja valitsuse hõde
ja alieust noortele venna vaba-
riikidele nende sotsialismiehitamisel.
See andis võimaluse kergema vae-
vaga ja kiiremini ellu viia sotsia-
listliku sumpõllumajanduse ehitamise
programmi.

Eesti NSU-s on võitnud kolhoosi-
kord, mis kindlustab meie vaba-
riigi töötajate materiaalse heaolu
jätku tõusu ja loob tingimused
kultuuriks ja jõuaks elus.

Nõukogudemoora uskujate, roge-
miste ja alie vajal ehitavad eu-
roopa rahvademokraatlikud maad
kindlalt ja veendunult sotsia-
listliku majandusliku alusmüüri.
Sotsialistliku industrialiseerimise ja
kollektiviseerimise poliitika, mida
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei
eeskujul teostavad Bulgaaria, Rumeenia,

Poola, Tšehhoslovakkia, Ungari ja Albaania kommunistlikud ja töölisparteid kannab juba vilja. Aasta-aastalt kasvab nende maade tööstuslik võimeus, pidevalt kasvab ja tugevneb sotsialistlik sektor nende põllumajanduses ning lannamustelt paraneb relative materiaalne heaolu. Toome siinult mõningaid arvulisi andmeid, mis annavad tunnistust pidevast majanduslikust tõusust Euroopa rahvademokraatia maades. Nii on Poolas rahvademokraatiline võime aastail diititud uus tööstus; tööstustoodangu aastane maht kasvab iga aastaga. Põllumajanduse sotsialistliku ümberkorraldamise usmäärgil on maal loodud tugev tehniline baas riiklike mürina-traktorijaamade näol. 1953.a. suvel ulatus põllumajanduslike kooperatiivide arv 7982-le¹. Põllumajanduslikud kooperatiivid aundavad edukalt oma teravilja- ja loomakarjatusmajandust.

Suuri edusamme rahvamajanduse arendamisel on teinud bulgaaria rahvas

¹ vt. Улженко..., с. 77.

õriuse viie-aasta plaani täitmise tule-
musena muutus Bulgaaria maha-
jäänd põllumajandusega ja nõrgalt
arenevad tööstusega maast industriaal-
agrarimaaks, usindlike tööstuse ning
kannava mehhaniseeritud suurpõllumajanduse
maaks. Tööstuse kogutoodang suureneb
iga aastaga.

Tšehhoslovakkias oli 1952. a. 8858 koope-
ratiivi; Ungari kuulub riiklike mõja-
pidamiste ja tootmiskoopratiividele
40% kogu ühiskondlikult maast.¹

Sama tõrivid saavutusi tööstuse ja
põllumajanduse arendamisel omavad
kõik Euroopa rahvademokraatia maad.

Nõukogude liidu ajalooline koge-
mund, tema igakülgne ja oma-
kannepiidumatu abi immustarad hiina
töölisklassi ja talurahvast maa-
majandusliku ja kultuurilise taas-
sünni grandiose plaani elluviimisel.
Kommunistliku partei juhtimisel
teostati Hiinas agraarreform, mille
tulemusena said talupojad
47 miljonit ha mõisnike maad. Hiina
vabariigi rahvademokraatliku konna

1 vt. Illjuenko..., eip. 77.

tugrühmine on laenu ametult soetatud
 linna ja maa töötajate materiaalse
 ja kultuurilise elatamise tõusuga, rah-
 vahulkaade tootmisalase ja poliitilise
 aktiivsuse tõhutu tõusuga. Hiina
 talupojad on ühinenud vastalikuabis-
 tamise gruppidesse ja tootmiskoopera-
 tiividesse. Põllumajanduslike koopera-
 tiivide arv ulatub Hiinas üle 4 tuhande¹

Alates 1959. aastast areneb Hiina Rah-
 vavabariik sotsialistlike ühiskondade
 enimse viie aasta plaani teostamiseks.
 Selle plaani tähtsime loob tingimused
 sotsialistlike ühiskondade lõpli-
 kuse võidule.

Nõunogude hiide – võitunud
 sotsialismimaad – suure kogemuse, te-
 nema uskumise ja igapäevase oma-
 kampaandmiste alsi aitavad kogu
 töötaval inimkonnal rajada teid
 helgese kommunistliku tulevikku.

*

Sotsialismi võit kutsub enile
 põhjalikud muutused NSV hiide majan-
 duses ja kultuuris, kogu nõunogude
 rahva ühiskondliku-politilise elus.

1 vt. Mõneme... , eip. 77.

Tehitud edusammude alusel astus Nõu-
kogude liit ajaloolise arengu uude
perioodi — sotsialistliku ühiskonna üles-
ehitamise lõpuleviimise ja sotsialismilt
kommunismile järk-järgulise ülemineku
perioodi. Täis jõudu ja energiat asus
nõukogude rahvas kommunistliku parti
juhtimisel kommunisti üleshitamise
suure plaani teostamiseks. Kuid Ameer-
ica Ühendriikide, Inglismaa ja Prant-
smaa imperialistide poolt ülestus-
gutatud hitlerliku Saksamaa reetlik
kallaletung katkestas nõukogude ihi-
meste rahuliku töö.

Pärast sõja lõppu tõusis partii ja
nõukogude rahva ette meie rahva-
majanduse kiire taastamise ja kom-
munismile edarimineku ülesanne. Sõja-
järgsed aastad olid meie maale
suure saartute aastad tööstuse ja
põllumajanduse alal, kõigis kultuuri-
ja teadusvaldkondades.

1952. a. oktoobris toimunud kommuni-
stliku partii XIX kongress avas uue
kuulsusriikka ühekülje meie arengu
ajaloo. Inglise sotsialismi poli-
tiku majandusvabaduse, märkis kong-
ress aia kommunistliku üleshitustöö

traditsioonikult põhjustatud konkreetse programmi NSV hiides. „Nüüd seisavad Nõunogude hiide Kommunistliku Partei pausandud ees,“ on kirjutatud XIX kongressi poolt kiinitatud NKP põhi-kijas, „et elitada üles kommunistlik ühiskond sotsialismilt kommunistlike järkjärgulise ülemineku teel, pidevalt tõsta ühiskonna materiaalsed ja kultuurilist taset, kaotada ühiskonna liikumid internationalismi vaimus ja kõigi meade töörahvaga vormalike sidumete loomise vaimus, igati tugivõtta Nõunogude kodumaa antiivset kaitset tema vaulaste agressiooni tegevuse vastu.“¹

Pidadas silmas kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eesmärgi, püstitas kommunistlik partei käesoleval ajal ühiskonda minimaalsete raketööstuse – mis sotsialistliku majanduse põhialuse lahkamatu arendamise juures üle kerge- ja toiduainetetööstuse otsustavale tõunule, et 2-3 aasta jooksul järnult tõsta elanikkonna varustatus tööstus- ja toidukaupadega. Kerge- ja toiduainete-

1 КИСС 6 Разомноуе, т. II, стр. 1122.

tööstuse otsustavaas tõususs on vajalik
 esmajärjekorras järsult tõsta põllu-
 majandust, mis varustab teda tööstust
 toorainega ning elanikkonda - toidu-
 ainetega. Superast omistab partei põllu-
 majandusliku tootmise arendamiseks
 praegu eriti suurt tähtsust.

Põllumajandusliku tootmise tõstmise
 konkreetseid teid ja meetodeid käsitle-
 val etapil on ära märgitud Nõukogu
 Keskkomitee septembri-, veebruar-, märtri-
 ja jaanuariplenumi otsustes. Nende
 otsuste prautiline tootamine aitab kaasa
 ühiskonna pidevalt kasvavale materiaalse-
 ste ja kultuuriliste vajaduste rahul-
 damisele.

Nõukogude Liidu Kommunistliku
 Partei ja nõukogude valitsuse tase
 poliitika, liiab kogu nõukogude rah-
 va täieliku tootuse ja tulise heas-
 kiidu. See poliitika viib kogu oma
 viisaduse, sihikindluse ja tarmusega
 meie maa kommunismile.

Kasutatud kirjandus.

I Maksimil-leninismi klassikud.

1. V. I. Lenin. Teine Ülevenemaaline Nõukogude Kongress. Teos, kd. 26., Tallinn 1954. (lüh. Lenin, Teos, kd. 26., lk...)
2. V. I. Lenin. I Ülevenemaaline Talupidajate Saadikute Kongress. Teos, kd. 24., Tallinn 1954. (lüh. Lenin, Teos, kd. 24., lk...)
3. J. V. Stalin. Kõne Esimesel Kolhoosnikelööktöölise kongressil. Teos, kd. 13., Tallinn 1952. (lüh. Stalin, Teos, kd. 13., lk...)
4. J. V. Stalin. Moskva kuberm. XV parteikonverentsil peetud kõne. Teos, kd. 9., Tallinn 1949. (lüh. Stalin, Teos, kd. 9., lk...)
5. J. V. Stalin. Nõukogude hiide majanduslikust suunast ja partei poliitikast. Teos, kd. 8., Tallinn 1949. (lüh. Stalin, Teos, kd. 8., lk...)

6. J. V. Stalin. ÜK(6)P keskkomitee plenum
4.-12. juulil 1928.

Teond, kd. 11., Tallinn 1951.

(üh. Stalin, Teond, kd. 11., lk...)

7. J. Stalin. Leninismi küsimusi.
Tallinn 1952.

(üh. J. Stalin. Leninismi küsimusi, lk...)

8. КПСЭ в резолюциях и решениях
съездов, конференций и пленумов ЦК.
т. I. Москва 1953.

(üh. КПСЭ в Резолюциях, т. I, стр...)

9. КПСЭ в резолюциях и решениях
съездов, конференций и пленумов
ЦК. т. II. Москва 1953.

(üh. КПСЭ в Резолюциях, т. II, стр...)

10. ÜK(6)P ajalugu. hõlhiüksus.
Tallinn 1951.

(üh. ÜK(6)P ajalugu. hõlhiüksus, lk...)

*

II. Мун кижандус.

1. Адросинко К. О социалистическом
привоевании кривьянства.

Москва 1949.

(Сич. Адросинко..., сир...)

2. Александров П.А. Победа колхозного
сроя в СССР.

Преподобание истории в школе.

Москва 1955.

(Сич. Александров..., сир...)

3. Дадыкин Р.П. Начало массового
социалистического соревнования в
промышленности СССР. Москва 1954.

(Сич. Дадыкин..., сир...)

4. Кошовакая Е. Национализация
земли в СССР. Москва 1952.

(Сич. Кошовакая..., сир...)

5. Краев М.А. Победа колхозного сроя
в СССР. Москва 1954.

(Сич. Краев..., сир...)

6. Пітросян К. А. Советский метод индустриализации. Москва 1951.

(См. Пітросян..., стр...)

7. Шішолько А. Подвиги культурно-технического уровня трудящихся СССР. Москва 1953.

(См. Шішолько..., стр...)

8. Фидорова М. И. Первая Всесоюзная сельскохозяйственная выставка. Москва 1953.

9. "Rahva Kõal". 24. märts 1949. a.

Sisukord

- I. Sissejuhatus..... lk. 1
- II. Nõunogude võimude erimused
saamund kula sotsialistlikel
ümberkoraldamisel..... 10
- 1.) Maadekruut ja maa natio-
naliseerimine NSV liidus.
 - 2.) Õrimestele sotsialistlikele maja-
pidamistele alusepanek ja un-
de tähtsus massilise kolla-
tiviseerimisliikumisele ühime-
kul.
 - 3.) Lenini kooperatsooniplaan ja
selle teostamise erimused saaru-
tund.
- III. Kollektiviseerimise materiaalte-
hniliste eelduste rajamine..... 37
- 1.) Nõunogude valituse poolt rah-
vamajanduse taastamisperioodil

- tarvitusele võetud abinõud põllumajanduse taastamiseks.
- 2.) Nõuosoqumaa sotsialistlik industrialiseerimine — üs tähtsamad põllumajanduse kollektiviseerimise lähtelused.
 - 3.) Riiklike suurmajapidamiste osa üleminekul massilise kollektiviseerimisele.

IV. Põllumajanduse kollektiviseerimise moraalse-poliitilise eelduste väljakujunemine.....72

- 1.) Töölisklassi ja talurahva liidu järjekindel tugevdamine.
- 2.) Kulanduse kui klassi likvideerimine — otsustav tingimus üleminekul sotsialistlikule suurpõllumajandusele.
- 3.) Võitlus nõuosoqude küla kultuurilis-tehnilise taseme tõusu eest. Poliitilise kasvatus töö tugevdamine talurahva keskel.

<u>V.</u>	Kokkuvõtteks.....	100
<u>VI.</u>	Kasutatud kirjandus.....	112
<u>VII.</u>	Sisukord.....	116